

Kila kyrkogård

Nyköping Ålberga gård 3:4, Kila socken, Nyköpings kommun, Strängnäs stift, Södermanlands län

Kulturhistorisk inventering 2017 - 2018

Kila kyrkogård

Nyköping Ålberga gård 3:4, Kila socken, Nyköpings kommun, Strängnäs stift,
Södermanlands län

Kulturhistorisk inventering 2017 - 2018

Rapport 2019:4

© 2019 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & Utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
byggnadsvard@regionsormland.se
www.sormlandsmuseum.se

Författare: Eva Wockatz
Omslagsbild: Del av Kila kyrkogård (SLM D2019-0068).
Foto, där ej annat anges: Eva Wockatz
Diarienummer: KN-SLM16-0019
Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriet. Enligt FUK-avtal D-nr: I2018/00115

Nyköping 2019

Innehåll

Inledning

Syfte och upplägg	7
Medverkande	7

Översiktliga beskrivningar

Kila socken	8
Kila kyrkomiljö	11
Kilas kyrkoanläggning	11

Historik och utveckling av kyrkogården

Kila kyrka	16
Kila kyrkogård	16

Fördjupad beskrivning av kyrkogården

Gamla kyrkogården	31
Nya kyrkogårdsdelen i öster	33
Kulturhistorisk värdering	33
Rekommentationer	33

Kulturhistorisk inventering av gravvårdarna

Inventeringens upplägg	36
------------------------	----

Gällande lagar och förordningar

Administrativa uppgifter

Källförteckning

Litteratur	40
Muntliga uppgifter	40
Hemsidor	40
Opublicerat material	40
Arkiv	41

Gravvårdskarta	Bilaga 1
Lista med värdefulla gravvårdar	Bilaga 2
Gravvårdsblanketter	Bilaga 3

1 Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Katrineholm 9G SO med Kila kyrka markerad. Skala 1:50 000.

Inledning

Föreliggande rapport är en kulturhistorisk inventering av Kila kyrkogård. Rapporten innehåller en översiktlig beskrivning av kyrkogården och dess gravvårdar. Kyrkan och kyrkogården tillhör Kiladalens församling, som är beställare av arbetet.

Stiftsstyrelsen har med stöd av 4 kap 16 § Kulturmiljölagen beslutat om ersättning för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen, KAE, för inventeringen. Församlingen ansökte 2016 om kyrkoantikvarisk ersättning, så kallad KAE, för en kulturhistorisk inventering av församlingens samtliga kyrkogårdar i Bergshammar, Lunda, Kila och Tuna socken.

Syfte och upplägg

Enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter (KRFS 2012:2, § 11) till 4 kap. Kulturmiljölagen, ska det finnas en vård- och underhållsplan för kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser. Planen ska redovisa hur objekten ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskar och deras utseende och karaktär inte förvanskas. Kiladalens församling har i nuläget (2018) inga Vård- och underhållsplaner för sina kyrkogårdar. Den kulturhistoriska inventeringen av församlingens kyrkogårdar är ett första steg mot en vård- och underhållsplan.

Syftet med inventeringen är att göra en kulturhistorisk värdering och övergripande beskrivning av kyrkogården, samt sätta in den i sitt fysiska och historiska sammanhang. Värderingen av kyrkogården innehåller också riktlinjer för den fortsatta användningen. Riktlinjerna ska bidra till att kyrkogårdens karaktär bevaras.

Samtliga gravvårdar har inventerats, även helt nya gravanordningar. Gravanordningarna har delats in, klassificerats, i tre klasser. 1 *Mycket värdefulla*, 2 *Värdefulla* och 3 *Övriga* gravvårdar. De *Mycket värdefulla* och de *Värdefulla* gravvårdarna är sammanställda i en lista och markerade på en gravvårdskarta. De *Mycket värdefulla* gravvårdarna har också fotograferats och dokumenterats på en separat blankett. Se vidare under kapitlet Kulturhistorisk inventering av gravvårdarna.

Utöver platsbesök i samband med inventeringen har även arkivstudier, litteraturstudier och kontakter med hembygdsföreningen och kyrkans personal ingått. Inventeringens upplägg diskuterades vid ett möte med församlingen i september 2016.

Medverkande

Den kulturhistoriska inventeringen har utförts under 2017 - 2018 av Sörmlands museum, byggnadsantikvarie Eva Wockatz. Framtagning av de digitala gravkartorna har påbörjats i ett annat uppdrag av konsultfirman Swescan.

Församlingens representant har varit kyrkoherde Carl-Johan Falk. Urvalet och den slutliga kulturhistoriska bedömningen av gravanordningarna har granskats av en större grupp, där representanter från kyrkorådet, kyrkvaktmästaren och kyrkoherde Carl-Johan Falk från församlingen, samt Kila hembygdsförening, har medverkat.

Översiktliga beskrivningar

Kila socken

Kila socken är belägen väster om Nyköping kring Kilaån norr om Kolmården. Kila socken består av en markant dalgångsbygd längs Kilaån, omgiven av kuperad skogsmark med spridd bebyggelse i Kolmården. Sockennamnet innehåller *kil* i betydelsen kilformig formation, här snarast använt som naturnamn. Västra delen av socknen gränsar till Östergötlands län. I socknens västra del ligger tätorten Stavsjö och i öster Ålberga.

I socknen finns omkring 450 kända fornlämningar vilka i huvudsak är belägna längs dalgången. Spridda gravar kan härröra från bronsåldern men huvuddelen tillhör gravfält från järnåldern.

Kila medeltida kyrka låg omkring 5 kilometer öster om den nuvarande kyrkan. Kyrkan låg på en höjd mitt i dalgången mellan Råsta och Lundäg. Bara grunderna finns kvar. Här fanns en klockstapel, där en av landskapets äldst bevarade klockor hängde. Klockan är från 1300-talet och finns numera på Historiska museet. Här låg också klockarebostället. Under senare delen av 1600-talet anlades tre järnbruk vid Ålberga, Stavsjö och Virå. Härigenom förflyttades befolkningens tyngdpunkt längre västerut. I mitten av 1700-talet övergavs den medeltida kyrkan som lämnades att förfalla till den ruin den är idag. En ny kyrka uppfördes på nuvarande plats i sluttningen nedanför Ålberga gård och stod färdig för invigning år 1750. Kyrkan fick sin plats två kilometer från östra sockengränsen och två kilometer från västra gränsen, som då bestod av obygd. Kyrkan flyttades

2 Kyrkoanläggningen från öster och landsvägen. Anläggningen omges av villabebyggelse. Fotografi från 2010, Sörmlands museum, Dag Forssblad (SLM D10-324).

dels för att den var förfallen, men också för att man tyckte det var olämpligt att i den stora socknen ha kyrkan i utkanten av socknen. 1750-års kyrka revs år 1964 på grund av dåligt skick (rötskador och ev husbocksangrepp) och ersattes med nuvarande kyrkobyggnad norr om kyrkogården.

Kila socken har medeltida ursprung. Socken ingår i Jönåkers härad. Efter kommunreformen bildades Kila landskommun år 1863 som år 1952 uppgick i Jönåkers landskommun. Sedan 1971 ingår Kila i Nyköpings kommun. Från 1867 fram till 1962 var Kila församling ett eget pastorat. Senare var Kila annexförsamling och uppgick 2006 i Kiladalens församling.

Kiladalen har präglats av självägande bönder, med relativt stora byar sedan 1600-talet. I socknen har två sätesgårdar funnits, Spatorp som tillhörde Krokeks kloster och Leonardsberg, som aldrig blev färdigbyggt. Även Skogsby med Nygård och Ålklohult blev på 1660-talet säterier, men drogs in redan efter 10 år. Herrgårdsbyggnaderna i socknen är Gammelsta, Råsta, samt de tre bruksherrgårdarna Stavsjö, Virå och Ålberga. Bruksbebyggelsen vid Stavsjö brändes av ryssarna 1719, men en ny bruksbyggnad uppfördes igen. Denna huvudbyggnad brann dock år 1915, men flygelbyggnaderna klarade sig. Av bruken så är Virå bruk äldst, anlagt 1623. Produktionen utgjordes av stångjärnssmide, senare även spik och manufakturssmide, men lades ned de första åren på 1900-talet. Vid Ålberga bruk har stångjärn tillverkats. Verksamheten lades ned på 1870-talet. Bruket övergick till att bli mönsterjordbruk, med bl a ett av landskapets första mejerier. Stavsjö bruk anlades år 1666, och tillverkade kanoner. En stor fördel och förutsättning för bruken har varit de omgivande stora skogarna, som kunnat förse bruken med kol till masugnarna.

Ålberga har varit boställe för regementskvartermästaren vid Sörmlands regemente. Ett annat militieboställe låg vid Lunden, direkt intill den äldsta kyrkan. Tegelbruk har funnits vid Ålberga, Hässelby och Kråkvasken. Ålberga snickeri har funnits sedan 1930-talet. Vid Krokek har det funnits en krog och vid Vreta har det funnits en gästgivargård.

Stora delar av granskogen blev drabbad av angrepp av nunnelarven strax före sekelskiftet 1900. Järnvägen Virå-Stavsjö-Sandviken byggdes 1903, för att kunna transportera bort det allt det skadade virket. Banvallen togs bort 1940.

Järnvägen Järna-Åby byggdes ut i två etapper. Första etappen mellan Järna och Nyköping var klar 1913. 1915 var även sträckan Nyköping-Åby klar. I Kila socken förlades en station i Ålberga. Vid stationen växte ett betydande samhälle fram. 1973 slutade tågen att stanna vid Ålberga och stationshuset revs 1982.

Folkskolor har funnits vid Stavsjö, Gammelsta och Hustorp. Det har även funnits en skola vid Ålberga gård, en kyrkskola, som brann ned till grunden i mitten av 1970-talet. Skolan användes som samlingslokal för befolkningen vid Ålberga gård och runt omkring, samt även från stationsområdet. Där fanns även bibliotek.

Vid Ålberga gård har också en trädgårdsrörelse funnits. AB Kolmårdsmarmor startade 1936 vid Ålberga där kolmårdsmarmor förädlades i en fabrik. Marmorn levererades i block från Tunaberg.

Kila kyrka ligger inom ett område, Kiladalen (D55) som är av riksintresse för kulturmiljövården. Sockenkyrkorna med tillhörande prästgårdar och skolor anges i värdetexten vara en viktig del i uttrycket för riksintresset.

3 Vy från parkeringen sydost om kyrkan. Fotografi från 2010, Sörmlands museum, Dag Forssblad (SLM D2013-0326).

4 Sockenstugan väster om kyrkogården. Sockenstugan arrenderas nu av hembygdsföreningen. Fotografi Dag Forssblad, 2010 (SLM D2019-0069).

Kila kyrkomiljö

Kila kyrka och kyrkogård ligger ca 3 kilometer söder om E4:an mellan Nyköping och Norrköping, strax intill landsvägen mellan Nyköping och Norrköping, idag benämnd väg 800. Kyrkan är belägen intill Ålberga gård, ca 3 kilometer norr om Ålberga samhälle, en bostads- och pendlingsort ca 25 km väster om Nyköping.

Nordost om kyrkan på en höjd ligger Ålberga gård. Kila tidigare prästgård ligger väster om kyrkan, en gulmålad trävilla med mansardtak från 1919. Det gamla komministerbostället heter Sjukälla, och ligger en kilometer öster om äldsta kyrkan. Väster om kyrkogården ligger den tidigare sockenstugan som sedan 1991 arrenderas av Kila Hembygdsförening.

Kilas kyrkoanläggning

Allmän karaktär

Kila kyrkogård består av en äldre del söder om Kila nya kyrka och en senare utvidgning i öster. Den äldre och den nyare delen i öster sammanbinds av en terrassmur. Kyrkogården anlades i samband med att den första kyrkan på platsen uppfördes 1748-50. På kyrkogården är läget för 1700-talskyrkan markerat med en låg häck. Längs stödmuren i norr på den äldre kyrkogården står det gravhällar från 1600- och 1700-talen uppställda.

Omgärdning och vegetation

Den äldre delen av kyrkogården omges av en kallmurad terrassmur i väster, söder och öster. I norr tar en kallmurad stödmur upp trycket från en ovanliggande backe. Innanför terrassmuren växer en äldre trädkrans med almar.

Den yngre delen av kyrkogården omges av en profilerad betonggjuten terrassmur. På muren växer en låg häck och innanför muren växer en trädkrans.

Kyrkogården är gräsbevuxen, med en hel del formklippta häckar.

Ingångar

Ingångar till kyrkogården finns i norr, söder och vid parkeringen i öster. En trappa av kalksten och granit leder upp från kyrkogården till kyrkan.

Från den stora, asfalterade parkeringen öster om kyrkogården leder en trappa av granit upp till kyrkogården. Från parkeringen leder även en asfalterad körväg upp till kyrkogårdens norra del samt till kyrkan.

Gångsystem

Kyrkogården är gräsbevuxen och har ett enkelt system av asfalterade gångar.

Askgravlund och minneslund

Kilas andra kyrka, 1750-talskyrkans utbredning i plan är markerad med en låg häck på gamla kyrkogården. Minneslundan ligger i den gamla kyrkans östra korsarm. I minneslundan finns två liggande gravhällar från den gamla kyrkan placerade. Dessa är daterade till år 1697 och 1700 och har legat i den gamla kyrkans golv.

5 *Trappan som leder ned till den nyare delen i öster (SLM D2019-0070).*

6 *Entrén i norr som leder upp till Kila kyrka (SLM D2019-0071).*

Askgravlunden från 2013 är placerad innanför häcken som markerar gamla kyrkan, intill den befintliga minneslunden. Askgravplatsen består av en urnrundel som har placeras centralt i den rivna korskyrkan. Utmed den häck som markerar kyrkans ytterväggar har sammanlagt sex urngravlinjer anlagts i det som var 1700-talskyrkans södra, västra och norra korsarmar.

Kyrkan och övriga byggnader

Kila kyrka ligger i en sluttning ovanför kyrkogården och uppfördes 1962-63. Kyrkan har en rektangulär planform samt ett torn i öster. Kyrkans fasader är slammade och avfärgade vita. Kyrkans svagt sluttande pulpettak har skivtäckning av kopparplåt.

På en höjd norr om kyrkan står en klockstapel i form av en öppen klockbock av trä med fyra hjärtstockar, strävor samt sadeltak med gavlar. Timmerkonstruktionen är klädd med bräder. Hjärtstockarna och taket är spånklätt. Takets gavlar kröns av två flöjlar, den ena med året 1769. I klockstapeln hänger tre klockor.

Norr om kyrkan finns ett bårhus infogat i backen upp mot klockstapeln. Bårhuset har gjutna fasader som är putsade i tegelimitation och vitmålade. Bårhuset har ett pulpettak med skivtäckning av kopparplåt som har dragits ned över takfoten.

7 Gamla kyrkogårdsdelen från norr. Gången går från Kila kyrka ned till den lägre belägna kyrkogården (SLM D2019-0072).

8 *Gamla kyrkogården från nordost med utsikt över askgravplatsen och häcken som motsvarar 1700-talskyrkan. Fotografi Dag Forssblad 2013 (Slm D13-378).*

9 *Minneslunden är förlagd i gamla kyrkans kor där två äldre gravhällar ligger (SLM D2019-0073).*

10 Bårhuset och klockstapeln norr om kyrkan (SLM D2019-0075).

11 Murarna i söder. Stenmuren till vänster omger den gamla delen och betongmuren till höger den nya kyrkogårdsdelen i öster (SLM D2019-0076).

Historik och utveckling av kyrkogården

Kila kyrka

Kilas medeltida kyrka, låg cirka 5 kilometer öster om nuvarande Kila kyrka. När den medeltida kyrkan var i dåligt skick, valdes att uppföra en ny timrad kyrka, 1748-1750, på en ny plats, nära Ålberga gård. Den medeltida kyrkan övergavs och idag finns det endast en ruin kvar på platsen. Gamla kyrkan användes de sista åren som vagnslider åt klockaren som bodde intill kyrkan i klockarebostället. Under 1900-talets mitt var Kilas andra kyrka också i dåligt skick, varför beslutet togs att uppföra en tredje kyrka år 1962-1963.

Kila kyrkogård

Gamla kyrkogården

Det finns få uppgifter om den medeltida kyrkogården, men den ska ha omgetts av timrade bo-
gårdsbalkar, där varje hemman hade sin del att underhålla. På en karta från Lantmäteriet från 1843 syns den medeltida kyrkans grund, se bild 13. Kyrkogården var liten och omgav kyrkan. Här fanns också en klockstapel.

I samband med att den nya kyrkan byggdes år 1750 anlades den gamla kyrkogården. Från början var kyrkogården, precis som den medeltida, omgärdad av kyrkobalkar av timmer med brädtak

12 Nya kyrkogårdsutvidgningen i öster sedd från söder (SLM D2019-0074).

Under brådtaket fanns bänkar som besökarna kunde sitta på i väntan på gudstjänsten. Idag omges gamla kyrkogården av en kallmurad terrassmur.

Fram till början av 1800-talet fick begravingar utföras inne i själva kyrkobyggnaden. Det var rika och adliga personer som hade möjlighet att köpa till sig en plats inne i kyrkan. 1815 kom en förordning för hela landet som gjorde att det blev förbjudet att gravsätta personer inne i kyrkan. På Kila kyrkogård finns flera stora gravhällar av sten. I minneslunden finns gravhällar från den gamla kyrkan placerade, vilka är daterade till år 1697 och 1700 och har legat i den gamla kyrkans korgolv. Längs stödmuren i norr på den äldre kyrkogården står gravhällar från 1600- och 1700-talen uppställda, osäkert var de har legat från början. På den äldre kyrkogården fanns det också flera träkors. Enligt en reseskildring från slutet av 1750-talet fanns det ”en ansenlig mängd kors på kyrkogården över de dödas grifter uppreste med den avlidnes namn”.

I Riksantikvarieämbetets arkiv, ATA, finns en skrivelse från vicepastor J Westerberg där han 1826 skriver:

...att kyrkan i forna tider haft sitt läge vid Professbostället Lunden nära socknens gräns, i öster. Kyrkan var förfallen och man tyckte det var olämpligt att i den vidsträckta socknen ha kyrkan intill sockengränsen. Därför upprättades vid höstsockenstämman 1748 ett kontrakt mellan församlingen och byggmästaren Herman von Seger om den nya kyrkans uppförande bredvid stora landsvägen nära Ålberga kvarn och Wreta gästgivargård. Kyrkan byggdes som en korskyrka i trä med ett klocktorn i mitten. Kyrkan invigdes 1750 och kallades Adolph Fredrics kyrka. Eftersom klocktornet blev för tungt för takkonstruktionen, så uppfördes 1769 en klockstapel i backen norr om kyrkan. Kyrkans kyrkogård hade ett besvärligt läge, eftersom det låg i en sluttning och ”nästan alltid är besvärat med vatten, som gör gravöppning ganska besvärlig”. Under korgolvet, södra sidan, fanns då två murade gravar, inväntade åt bruksbokhållare Björk och Beckman.

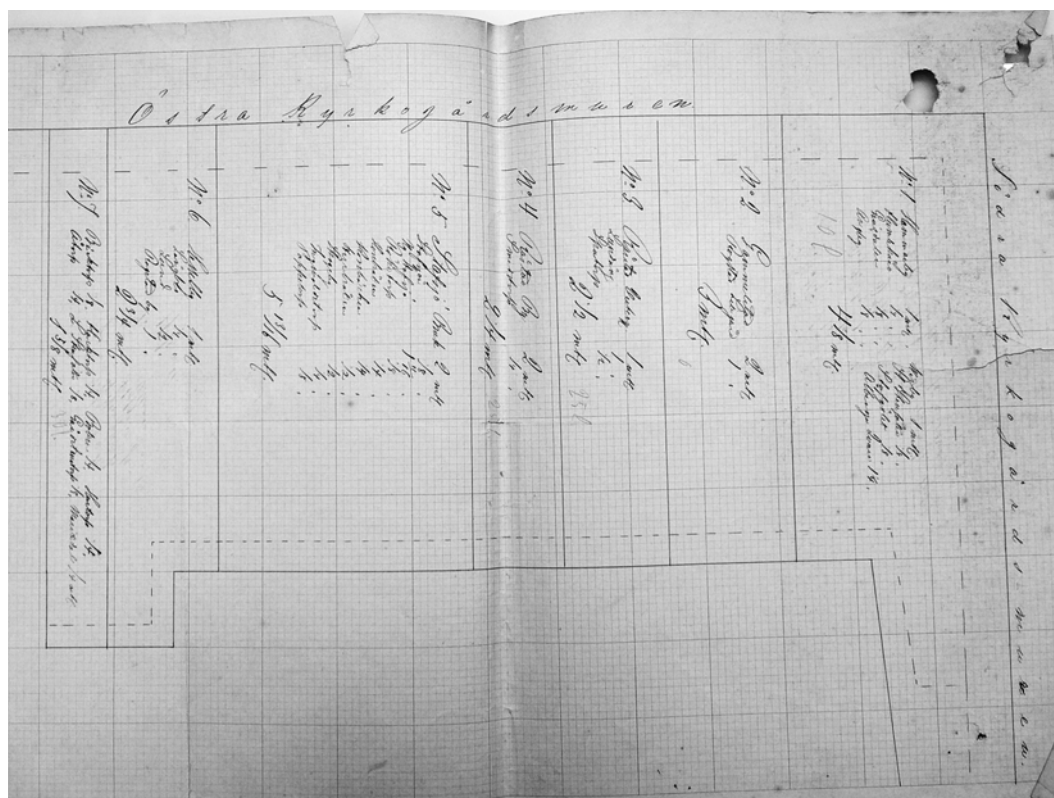
I en inventarielista 1830 nämns vilka ”likstenar” som finns. En över bruksbokhållaren Salig Herr Georg Beckman född år 1704, med hustru Anna Caisa? Maria Jerlin? (svårläst), samt likstenen för bruksinspektoren Salig Herr Eric Biörk, med hustru matronan Anna-Maria Mobak, födda 1697 respektive 1700. En liksten av marmor ligger nära kyrkans västra ända, på kyrkogården, med en förgylld inskription på västra sidan: ”Eric August Hellman Född D 1 Aug 1811. Död D 17 Oct 1829. Kort var vist / Min lefnads Dag / Men nöjd är jag / Med Guds behag.” På östra sidan: ”Tvenne yngre Bröder Äro och före honom Herranom i afsomnade och hvila här.”

I Landsarkivet i Uppsala finns församlingens arkiv med handlingar och kartor från Kila kyrka bevarade angående kyrkogården och även över de olika utvidgningarna. I arkivet finns också en uppgift om att prosten i Lunda år 1831 föreslog att lövträd skulle planteras på gamla kyrkogården. Eftersom det var oenighet om detta var till någon nytta, så förföll frågan. 1860 finns en handritad skiss på hur Kila kyrkogård skulle fyllas upp med grus/sand vintern 1860, se bild 14. Kartan är indelad i olika mindre delområden, där olika gårdar ansvarar för ”sin” andel. För att täcka hela kyrkogården upprättades 3 st skisser.

1884 behövdes det mer sand och grus till kyrkogården. I ett brev från samma år skriver N A Malmberg om att ”utlägga” och utstaka ett område som skulle reserveras som grustag för fyllning av Kila församlings kyrkogård. Området var behövligt och skulle upplåtas på ”f d regementsquarttermästarebostället” Ålberga No 1:s utmark. Ett fyrsidigt område stakades ut. Församlingen fick betala 6 kronor per kvadratfot för sanden, vilket reglerades i ett brev daterat i februari samma år.

13 Karta över Kila kyrkogård år 1843 med Kilas gamla, första kyrka, inritad. Lantmäteriet, 04-KIL-80.

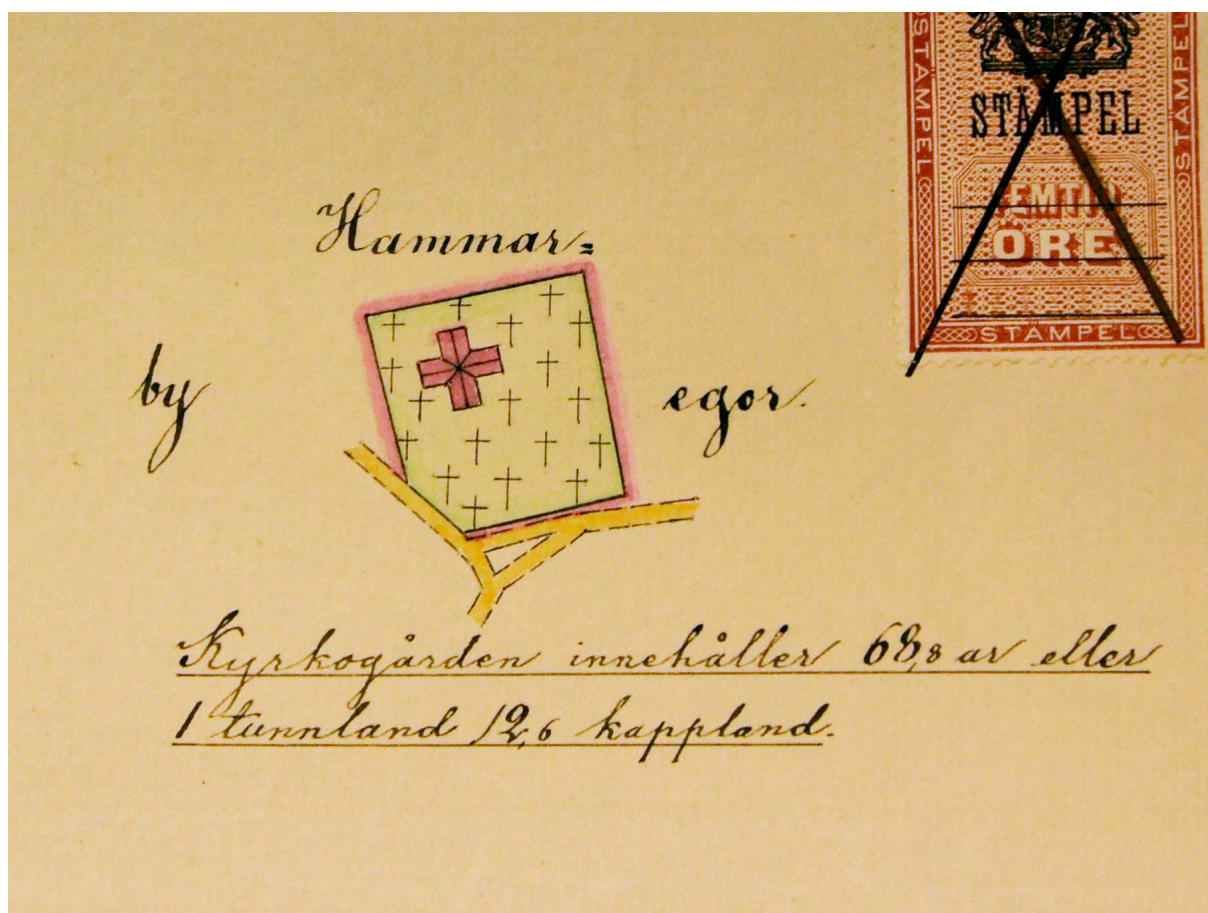
14 Skiss över Kila kyrkogård år 1860 med namn och gårdar. Kartan är indelad i olika delar, där olika gårdar ansvarar för att "sin" andel skulle fyllas med grus/sand vintern 1860. Kyrkogårdens östra del, Uppsala landsarkiv, ULA/10524.

Köpegravar benämns större gravplatser som församlingens invånare fick möjlighet att köpa. Till viss del var det möjligt att välja ut vilken gravplats som man ville ha, d v s var man senare skulle begravas. Köpegravarna var ofta förlagda uteder kyrkogårdens yttre linje intill stenmuren och trädkransen. Allmänna linjegravar benämndes gravplatser som var avsedda för personer med lägre inkomst. Här kunde invånarna inte på samma sätt köpa sin gravplats och de hade heller inte möjlighet att välja placering. Av kostnadsskäl begravdes invånarna istället "på en rad" i tidsföljd, d v s efter hand som befolkningen gick bort. På detta sätt kunde familjemedlemmar hamna långt ifrån varandra. Linjegravar var ofta förlagda i speciella gravkvarter, ibland innanför omgivande köpegravar. Begravningskicket fanns kvar fram till 1964.

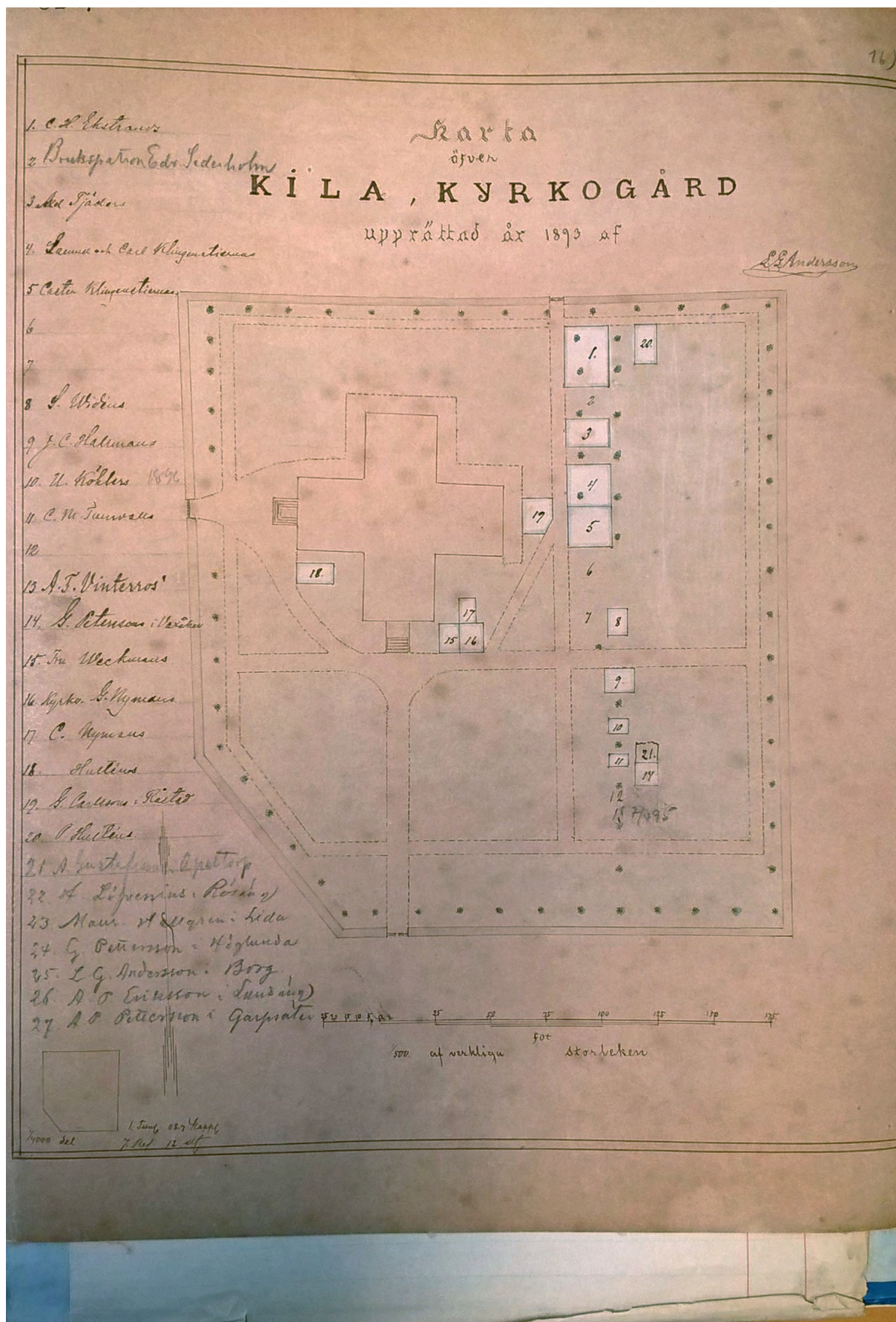
1885 upprättades en karta över Kila kyrkogård, området var avsöndrat från Hammarby hemman. Kartan upprättades av kommissionslantmätare Thure Essén, se bild 15. Området skänktes som gåva, men med villkor, se nedan. Lagfartsbeviset skrevs den 16 juni 1875, trots att gåvobrevet skrevs den 16 september 1886. Ägaren till kronoskattehemmanet Hammarby var bruksägaren Edvard Sederholm. Ett av villkoren var att:

"följande gravplatser med derå uppresta grafvårdar skola alltid lemnas orubbade nemligen:

- 1 Brukspatron C H Ekstrands och hans fru B C Ekstrands, född Dubbin.
- 2 Majoren S Klingenstierna och hans fru U Klingenstiernas, född Wachtmeister
- 3 Kapten C S Klingenstiernas och hans fru Julia Klingenstierna, född Callerström
- 4 Kapten C F Klingenstiernas och hans båda fruar Georgina Klingenstiernas, född Leijel och Maria Klingenstierna född Sederholm
- 5 Capten R Klingenstiernas

15 1885 upprättades en karta över Kila kyrkogård, området var avsöndrat från Hammarby hemman. Ritad av kommissionslantmätaren Thure Essén, Uppsala landsarkiv, ULA/10524.

16 Karta över Kila kyrkogård, upprättad år 1893. Ritad av L E Andersson. Uppsala landsarkiv, ULA/10524.

6 Lantbrukaren Axel Tjäders och hans son Sven Tjäders och

7 Fröken Carolina Bechens,

...dels att grafplatsen för mig, min hustru och mina barn kostnadsfritt upplåtas samt att dessa jemte de gravvårdar som möjligen derå uppsättas i all framtid lemnas orubbade – och medgifver jag att denna kyrkogårdsplats på församlingens bekostnad från ofvannämnda hemman i laga ordning af-söndras”.

Gåvobrevet är undertecknat Ålberga den 16 september 1886 av Edvard Sederholm under kyrkoherde O A Flamméns tid.

1893 upprättades en karta över Kila kyrkogård, se bild 16. På kartan är större gravplater angivna, bl a de ovan nämnda gravplatserna för släkten Ekstrand, Klingenstierna och Tjäder.

Grunden till det gamla klockarbostället Lunden vid Kilas medeltida kyrkoruin revs 1912.

1921-1922 utfördes arbeten på Kila kyrkogård med medel från kyrkokassan, redovisade av Arbetslöshetskommittén. Det framgår inte vilka arbeten som gjordes. På fotografier från 1923 kan man se att det står en gravsten vid norra stenmuren. På ett fotografi från 1947 syns inskriptionen ”RAS MTD 1701” i en oval på stenen. 1964 syns tre gravstenar stå resta vid samma stenmuren i norr.

17 Kyrkoanläggningen sedd från söder ca 1904-1906. Till höger om ingången ser det ut som det ligger en liggande gravhäll av sten. Flera träkors finns kvar. Fotografi Sörmlands museum, M010836, O Halldin.

18 Kila gamla kyrka sedd från väster 1935. Sörmlands museum, BF04-3696-35.

19 Kila gamla kyrka sedd från öster 1943. Sörmlands museum, A20-509, Ivar Schnell.

Första utvidgningen mot öster

Järnvägen mellan Järna och Åby var klar 1915 då en station uppfördes i Ålberga, där ett samhälle växte fram. Detta bidrog säkert till att kyrkogården behövde utvidgas på slutet av 1920-talet. Arkitekt Ove Leijonhufvud upprättade ett program för utvidgning av kyrkogården år 1927, se bild 23. I förslaget anger han att kyrkogården borde göras mer avgränsad från landsvägen med en hög häck, samt att smidesgrindar borde sättas upp vid ingångarna i söder och i norr på den gamla kyrkogården. Utvidgningen skulle förläggas i öster och förbindas med den gamla delen med en granittrappa. Utvidgningen skulle sträcka sig ca 20 meter mot öster om den befintliga terrassmuren, där marken var ca 2,5 meter lägre. Planer fanns också på att uppföra ett gravkapell, som på grund av gravar som var i vägen, skulle förläggas både på den gamla och på den nya kyrkogården i öster. Trappan skulle ligga intill kapellets södra vägg och skulle byggas av tegel, putsas och ha ett tjärat spåntak. Kapellet syns inte på senare fotografier, sannolikt uppfördes det aldrig. Ritningar på grindarna upprättades senare av Aktiebolaget Stafsjö Järnväg, vilka även tillverkade grindarna. Södermanlands läns K. Hushållningssällskap, länsträdgårdsmästare Karl Axelson, uttalade sig i samma år om kyrkogården och menade att en fullkomligt skyddande häck, bara kunde åstadkommas om en granhäck planterades i ligusterhäckens ställe. Vidare skulle gångarna breddas och gången som leder runt kyrkogårdsmuren skulle fullföljas. De gravar som inte vårdades skulle läggas igen och besås med gräs. Grindar skulle ordnas till kyrkogården och områden som var lämpliga för köpegravar skulle reserveras för detta.

20 Gamla kyrkoanläggningen från söder år 1923. Notera de nyligen planterade träden och den "sandade" kyrkogården, samt gravstenen som står vid muren till vänster om kyrkan. Fotografi RAÄ, ATA, Dan Samuelsson.

21 Kila 1700-tals kyrka sedd från nordväst 1958. Sörmlands museum, BF04-1435.

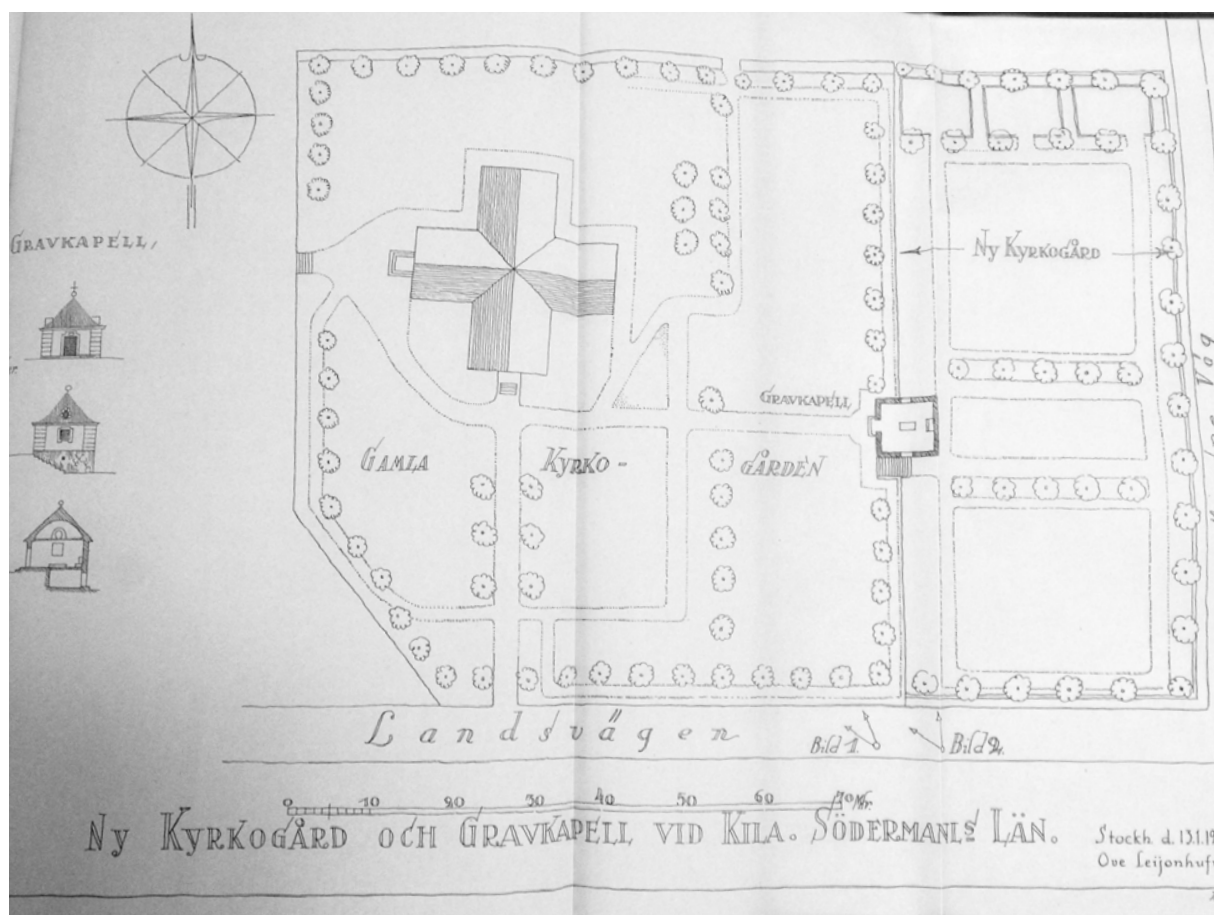
22 Kila nya kyrka sedd från söder, då gamla kyrkan har rivits 1964. Sörmlands museum, BF04-2162-64.

På ett flygfotografi från 1935 syns Kila kyrkogård. Den nya utvidgningen som gjorts mot öster är svår att urskilja, se bild 18. På ett fotografi från 1943 och 1958 syns välordnade stora och grusade stora familjegravar. Delar av dessa finns kvar idag, dock utan häckar eller grusade ytor.

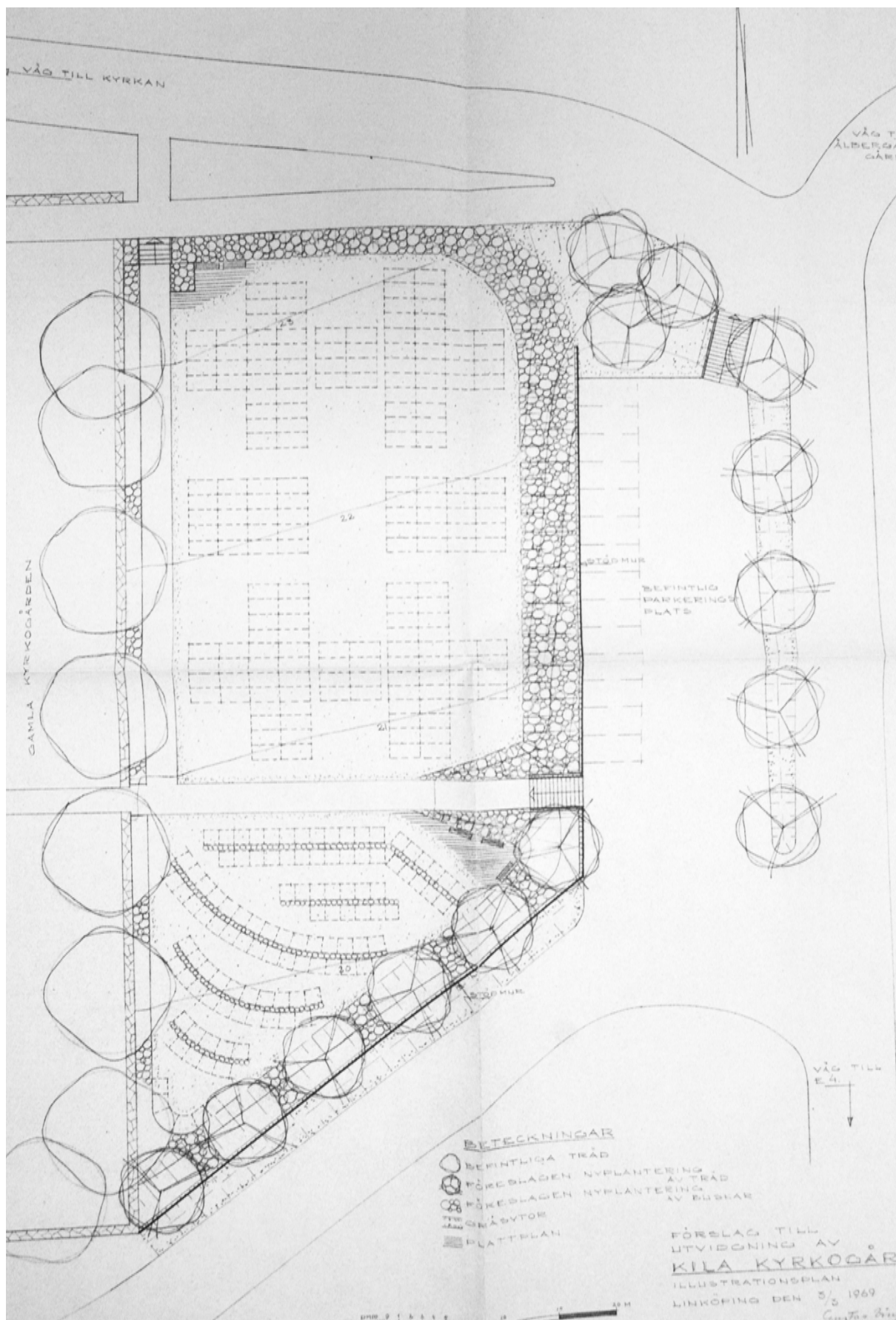
1951 byggdes vägen mellan Gammelsta och Kila kyrka om, då parkeringsplats och busshållplats anordnades. I gamla kyrkogårdens stenmur, det sydvästra hörn har en sten åtalet 1944 inhugget, vilket möjligen daterar en större reparation eller omläggning. 1700-talskyrkan var under 1900-talet i dåligt skick och gavs tillåtelse att rivas år 1958. Gamla kyrkans timmer var angripet av röta. Den gamla kyrkan plockades ned och var tänkt att flyttas till annat ställe. I arkivet framgår det att det fanns intressenter, bland annat Linköping. Alla drog sig ur, eftersom kostnaderna skulle bli för höga. I samband med att den gamla kyrkan revs så öppnades gravarna under de två tidigare nämnda gravstenarna. I den ena låg två kistor och i den andra fanns två stora och två små kistor. Den första var Biörks och den andra var Beckmans grav. Gravarna skulle vara kvar efter rivningen, då stenarna skulle ligga kvar på samma plats i marken. Gräs skulle sås runtomkring.

Andra utvidgningen mot öster

1958 var förste provinsialläkaren S Bismarck ute vid Kila för att titta på ett område i öster som var planerat för en ny utvidgning. Norra delen bestod av sand och var lämpligt för ändamålet. Södra delen behövde däremot dräneras och delvis ersättas med annat material för att kunna användas, då den huvudsakligen bestod av lera. Jägmästare Fredrik Sederholm sålde marken, den sydöstra delen av fastigheten Ålberga gård 3:4 år 1959.

23 Förslag till ny kyrkogård och gravkapell 1927, arkitekt Ove Leijonhufvud. RAÄ, ATA.

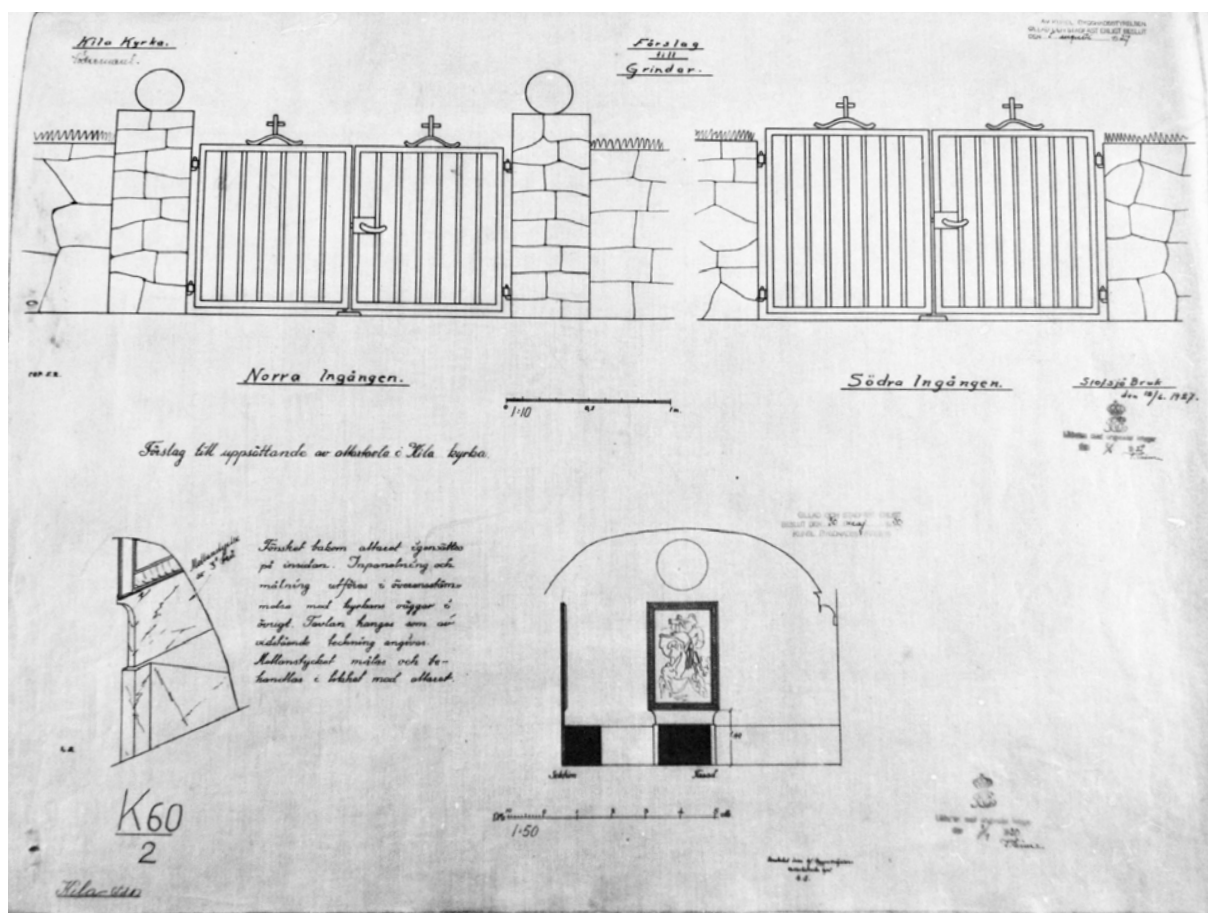

24 Förslag till utvidgning av Kila kyrkogård, upprättad år 1969, illustrationsplan ritad av trädgårdsarkitekt Gustav Vingé. Uppsala landsarkiv, ULA/10524.

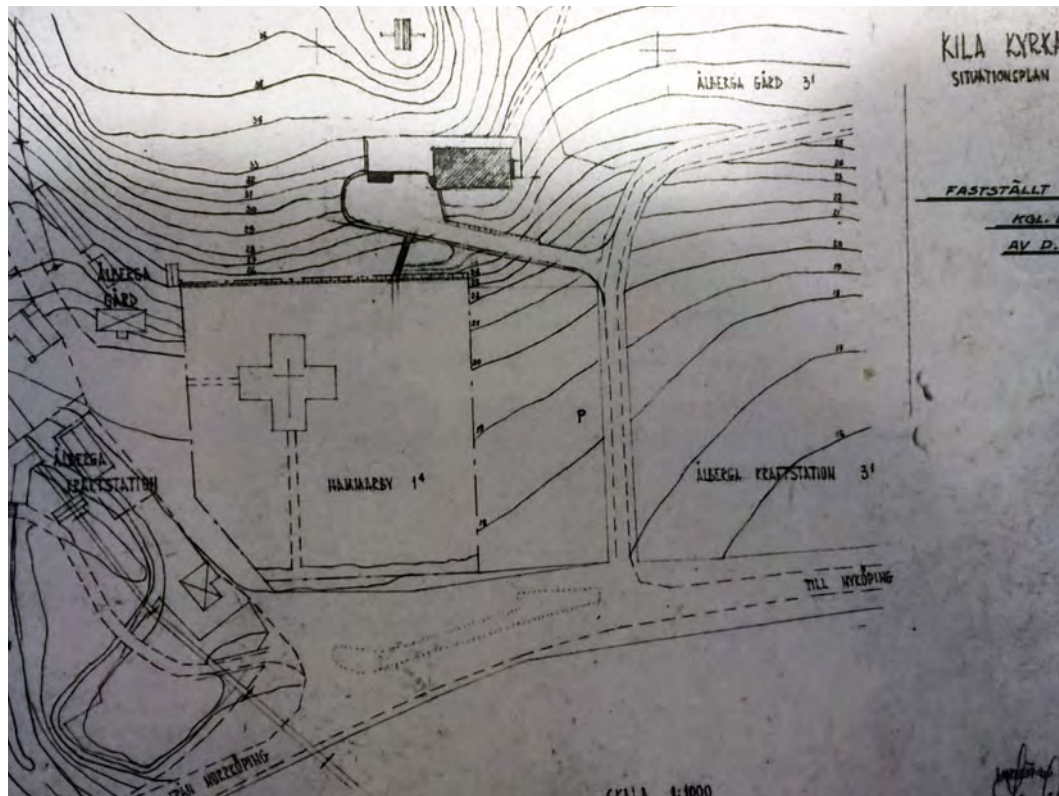
1963 uppfördes en ny kyrka strax nordost om 1700-talskyrkan. Till uppförande av den nya kyrkan, användes medel från medicinalrådet och professorn Lars Christian Tingstadius, prästson från Lunda som donerat 1 815 500 kr.

1969 upprättades ritningar för en utvidgning av kyrkogården mot öster. Ritningar upprättades av trädgårdsarkitekt Gustav Vinge, Linköping, se bild 24. En stödmur av betong som gick till den gamla trappan anordnades. Begravningsområdet hade höjts ca 90 cm i den södra och den östra delen. En ny trappa anlades mellan parkeringsplatsen och den nya delen. Området skulle också planas ut. I juni 1969 togs beslutet att arbeten skulle utföras. På östra utvidgningen planerades det för 182 platser för kistor och 112 platser för urngravar.

1986 inventerades kyrkogården av arkitekt Ann-Marie Westerlind. Då växte lindar i rader runt den äldre kyrkogårdsdelen och popplar kantade den gamla entrévägen till gamla kyrkan. Utefter muren i norr fanns gamla gravhällar och gravvårdar. Vid vissa gravar hade det växt cypresser två år tidigare, vilka nu var borttagna. År 1990 blev Kila kyrka med kyrkogård skyddad enligt 4 kap. kulturmiljölagen. År 2013 anlades en askgravplats och minneslund på den gamla delen av kyrkogården.

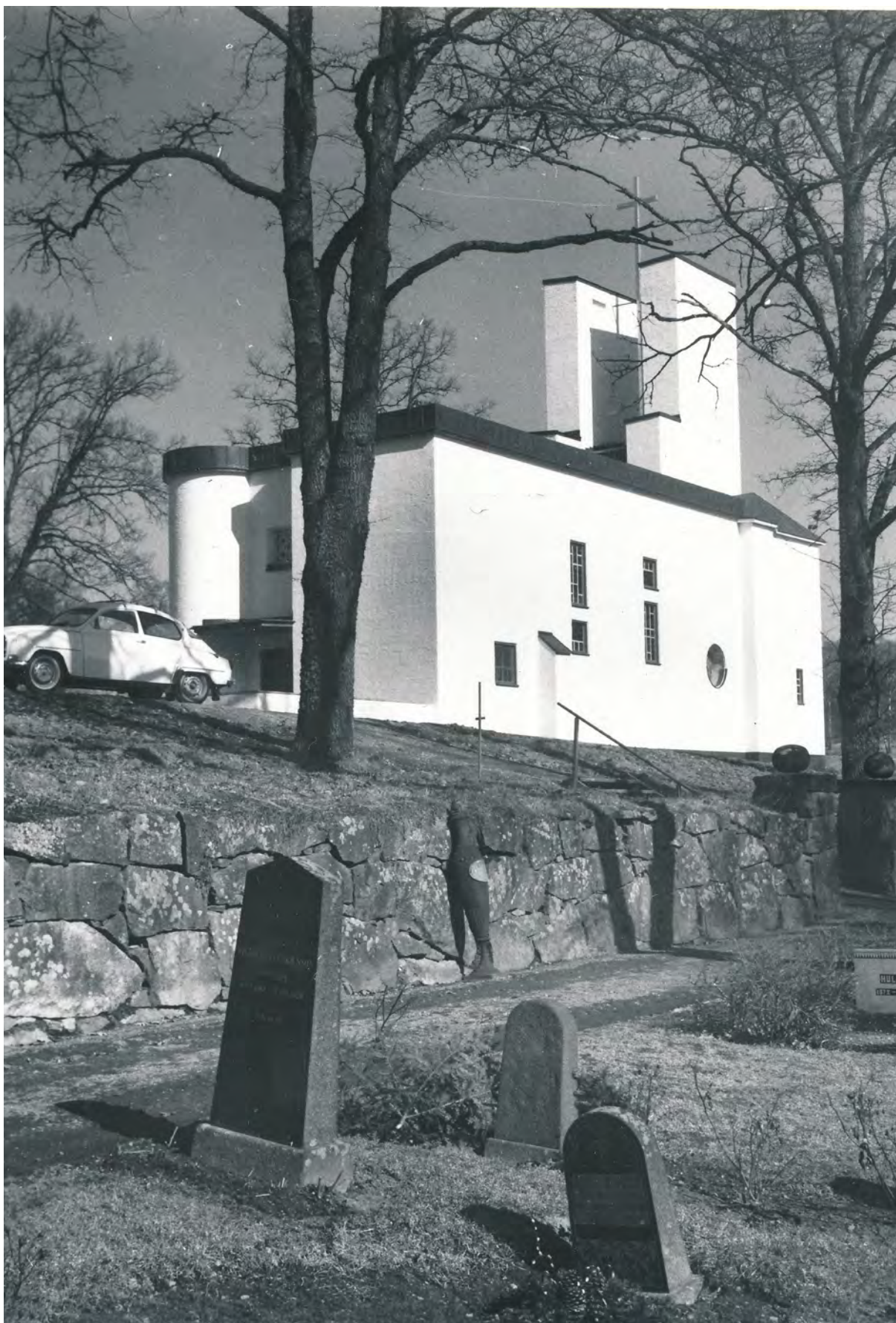
25 Ritningar på grindar av Aktiebolage Stafsjö Järnväg, vilka även tillverkade grindarna. RAÄ, ATA. Ritning K 60.2.

26 Situationsplan över Kila kyrkogård 1960 inför den planerade kyrkogårdsutvidgningen. RAÄ, ATA. Ritning K.214.

27 Kila nya kyrka år 1970. Fotografi i församlingens arkiv, Uppsala landsarkiv, ULA/10524.

28 Kila nya kyrka sedd från väster 1963. Notera gjutjärnsföremålet som står lutat mot muren. Fotografi Dan Samuelsson, Sörmlands museum, A20-544.

29 Äldre gravhällar och gjutjärnskors står uppställda vid norra muren (SLM D2019-0078).

30 Gamla kyrkogården sedd från öster med allmänna linjegravar (SLM D2019-0079).

Fördjupad beskrivning av kyrkogården

Gamla kyrkogården

Kila kyrkogårds äldsta och ursprungliga del utgörs av området söder om Kila kyrka, kyrkogårdens västra del. Den gamla kyrkogårdsdelen omgärdas av en trädkrans och en stenmur och ligger något högre än utvidgningen i öster från 1970. 1750 års kyrka som revs, var en korskyrka som nu markeras med lågt formklippta häckar på gamla kyrkogårdens mitt. I det som utgjorde östra korsarmen finns två liggande stenhällar från 1700-talet, som ligger kvar på ursprungliga platser. Det är relativt ovanligt att det stenhällar från 1700-talet ligger kvar på kyrkogårdarna. På Kila kyrkogård finns det ovanligt många äldre gravvårdar från tiden före 1850 bevarade, vilket är sällsynt. Flera äldre gravvårdar är uppställda vid norra stenmuren. Här finns en gravsten av kalksten daterad år 1701, men också gjutjärnskors.

Kila kyrkogård är ett typiskt exempel på en landsbygdskyrkogård. Gravvårdarna är som brukligt från olika tidsepoker och uppförda i olika stilideal. Gravvårdarnas placering och utförande återspeglar och berättar om socknens historia och de nu bortgångna personernas position i samhället. Som på många kyrkogårdar finns de äldsta gravvårdarna söder och öster om 1700-tals-kyrkan och undantagsvis direkt norr om kyrkan. Detta har troligen sin förklaring i att södra sidan var en ”bättre” placering på många sätt. Det var här man träffades före och efter gudstjänsten, vilket gjorde att gravvården sågs av fler. Söder är också den soliga och varma sidan. Därför placerades ofta de större gravvårdarna i söder och de mindre och oansenligare på norra sidan. De små gravvårdarna,

31 Kyrkoanläggningen sedd från nordost. Till höger de stora familjegravarna för familjerna Ekstrand, Tjäder och Klingentierna där den stora gjutjärnsgravvården är viktig för miljön (SLM D2019-0077).

som ofta bestod av enkla träkors, har med åren försvunnit. På Kila gamla kyrkogård finns det påfallande många påkostade, stora och höga familjegravvårdar vid gången direkt öster om kyrkan. Flera av dessa är från slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Gravvårdarna är vända mot gången. Gravstenar var i äldre tider traditionellt vända mot öster för att de döda vid Jesu uppståndelse skulle ha blicken vänd mot öster. Vid 1800-talets slut när kyrkogårdarna försågs med tydligare gravkvarter och grusgångar placerades istället gravvårdarna vända mot gångarna, vilket syns tydligt på Kila kyrkogård, även om flera gångar numera är igenlagda. Norr om 1700-tals-kyrkan finns det en del äldre gravvårdar som är vända mot öster. Kyrkogården har en hel del gjutjärnskors, flera bör vara tillverkade vid Stavsjö bruk.

Väl synligt på den gamla delen är raden med påkostade familjegravvårdar för familjerna Ekstrand, Tjäder och Klingensterierna. Gravvårdarna är kvar tack vare ett villkor som bruksägaren Edvard Sederholm ställde i samband med ägobyttet 1883. Kyrkogårdens område avsöndrades då från Hammarby hemman och skänktes som gåva, med villkoret att flera gravplatser med uppresta gravvårdar alltid skulle lämnas orubbade. Bland dessa gravar nämns den stora och höga krokanformade gjutjärnsgravvården för Carl Henrik Ekstrand, från år 1855 (utan gravnummer). Här finns också en kraftig "bautasten" för Casten Klingensterierna med hustrur, från år 1865 (gravnummer 459-460), som omgärdas av ett gjutjärnsstaket. Flera av gravvårdarna omgärdas av häckar och cypresser. Här växer också en del höga träd.

Enklare gravvårdar, som troligen är linjegravar finns längst i väster och på gamla delens sydöstra hörn. Dessa är från tidigt 1920-tal till 1940-tal. Endast en har en titel och det är mjölnaren

32 Gamla delen med fler linjegravar (SLM D2019-0080).

Johnsson, Ålberga kvarn, död 1946. Relativt många linjegravar finns kvar och är genom sitt enkla utförande viktiga för att visa på den tidens begravningskick för mindre välbeställda.

Övriga titlar som förekommer är hemmansägaren, kyrkvärden, lantbrukaren, skogvaktaren, folkskoleläraren, handlanden, fjärdingsmannen, mjölnaren och trädgårdsmästaren.

Nya kyrkogårdsdelen i öster

Öster om den gamla kyrkogården ligger den senaste kyrkogårdsutvidgningen, planlagd av trädgårdsarkitekt Gustav Vinge år 1970.

I väster finns en asfalterad gång, i övrigt är kyrkogårdsdelen gräsbeväxt. Utvidgningen omges av låga formklippta häckar. En äldre trädkrans växer i väster. Spridda yngre träd är planterade på kyrkogårdsdelen, men delen upplevs som öppen och ljus.

På utvidgningen återfinns lägre och bredare stående gravvårdar från 1900-talets senare del. Ingen gravvård med titel återfinns, däremot förekommer det gravstenar med Stavsjö bruk och Virå bruk.

Kulturhistorisk värdering

Kila kyrkomiljö är en värdefull kulturmiljö. Före detta sockenstugan är tillsammans med bo- och gårdsmur och de omgivande äldre träden mycket viktiga för upplevelsen av kyrkomiljön. Kyrkan och kyrkogården ligger intill gamla Riksettan, vilket gör att den har ett stort symbolvärde för trakten. Kyrkogården är tillsammans med de kvarvarande träden mycket karaktärsskapande. De bevarade murarna visar på kyrkogårdens olika utvidgningsetapper och är därför av stort pedagogiskt värde.

Genom kyrkogården och de bevarade gravvårdarna placeringar och inskriptioner ges en berättelse om den omkringliggande bygden. Kyrkogården och gravvårdarna speglar socknens historia från tidigt 1700-tal fram till nutid och besitter därför stora samhälls- och socialhistoriska värden, såväl som personhistoriska värden. De äldre synliga och höga gravvårdarna på Kila gamla kyrkogård har ett stort bevarandevärde. Placeringen av de stora köpegravarna och linjegravarna visar på den tidens samhälleliga hierarkier, men också vilka delar av kyrkogården som ansågs mest värdefulla. Detta är av socialhistoriskt intresse.

Rekommenationer

- De stora gravarna öster om kyrkan, för familjerna Ekstrand, Tjäder och Klingenstierna är höga och synliga familjegravar som är en del av historien kring kyrkogårdens utvidgning. Dessa och övriga gravvårdar som är uppförda före år 1900 bör bevaras intakta och på ursprunglig plats.
- Gravstenar som är vända mot öster är viktiga att bevara på ursprunglig plats.
- Gjutjärnsgravvårdar, gravvårdar inramade av järnstaket, samt gravplatser med stenramar är viktiga att bevara. Flera av korsen är sannolikt tillverkade vid Stavsjö bruk.
- Gravvårdar med tidig datering, titlar, gårdsnamn och med hantverksmässigt tillverkade stenar är viktiga att bevara.

- Den omgärdande bogårdsmuren och trädkransen runt om kyrkan är viktig att underhålla och bevara för att markera kyrkogårdens äldre del.
- Häckarna som anger formen av 1700-talskyrkan är viktiga att bevara för att få en fysisk uppfattning av den äldre kyrkans placering.
- Kyrkogårdens träd bör underhållas och skötas fackmannamässigt så att de skyddas och bevaras.
- De få kvarvarande gångarna ger struktur åt kyrkogården och bör bevaras.
- De få kvarvarande allmänna linjegravarna bör bevaras, för att kyrkogården ska representera alla samhällskategorier.
- Nya gravvårdar i äldre kvarter bör anpassas vad gäller storlek, orientering, form, material och placering.

Kulturhistorisk inventering av gravvårdarna

Följande rekommenderade urvalskriterier har använts vid den kulturhistoriska bedömningen och till arbetet för att välja ut kulturhistoriskt intressanta gravvårdar. Rekommendationerna nedan är hämtade från Centrala Gravvårdskommittén, se Handbok för kulturhistorisk inventering, bevarande och återanvändning av gravvårdar, 2007:

- Samtliga gravanordningar tillkomna före år 1850 bör bevaras, eftersom de är hantverksprodukter från tiden före den industriella serietillverkningen.
- Gravanordningar från mitten av 1800-talet till funktionalismens genombrott på 1930-talet bör ägnas särskild uppmärksamhet eftersom det även under denna tid finns en hantverksliknande tradition.

Bevaransvärda är gravvårdar som är unika, är representativa för sin tid – helst i gruppsamverkan, exempelvis allmänna linjegravar. Gravvårdar som ingår i en arkitektoniskt uppbyggd del av kyrkogården är också bevaransvärda. Alla gjutjärnskors och -staket, smideskors, -staket och -kedjor bör skyddas eftersom de utgör en försvinnande liten rest av en unik konstruktionsperiod på kyrkogårdarna.

Gravvårdar av lokalt material eller med unikt hantverk/tillverkningssätt bör skyddas, till exempel:

- vårdar av trä som dödsbrädor och kors
- vårdar med ålderdomliga eller unika yrken och titlar
- vårdar med unika konstverk, hantverk
- vårdar med stenramar
- vårdar med unika och rika inskrifter och/eller dekor
- vårdar som är speciellt yrkesskickligt utförda

Även lokala skötseltraditioner som t ex mönsterkrattning och granrissmyckning, eller traditionella planteringar t ex sorgeträd (träd med hängande form) och buxbomshäckar är intressanta.

Det som kännetecknar värdefulla gravvårdar är att:

- de har stor betydelse för helhetsmiljön
- de är konsthistoriskt eller stilhistoriskt värdefulla
- de är tidstypiska i dekorutförandet
- de är hantverksmässigt eller tekniskt värdefulla

Till detta har även lagts gravvårdar som ur en personhistorisk aspekt har ett lokalt intresse och därför är kulturhistoriskt intressant.

Inventeringens upplägg

Samtliga gravvårdar har inventerats. Även helt nya gravvårdar. Gravvårdarna har delats in med avseende på hur kulturhistoriskt intressanta de är. Gravvårdarna har klassificerats, i tre klasser. 1 Mycket värdefulla, 2 värdefulla och 3 övriga gravvårdar. De gravvårdar som är klassade som 1 *Mycket värdefulla* och 2 *Värdefulla* är markerade på en gravvårdskarta. Dessa gravvårdar har även sammanställts på en lista. De *Mycket värdefulla* gravvårdarna redovisas på separata blanketter med fotografier och kulturhistorisk värdering. Samtliga återfinns som bilagor till rapporten.

Klass 1. Mycket värdefulla gravvårdar

De mycket värdefulla gravvårdarna har ett högt kulturhistoriskt värde och som ska bevaras när gravrätten upphör. De får inte återanvändas. De gravvårdar som har klassats som kulturhistoriskt ”mycket värdefulla”, och som tillfallit upplåtaren, omfattas av skydd enligt Kulturmiljölagen, 4 kap. 12-13 § (KML). Tillstånd krävs från länsstyrelsen för väsentliga ändringar. Åtgärder på dessa gravanordningar kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, men bör enligt direktiv från Svenska kyrkan, december 2017, tas från begravningsavgiften.

De *Mycket värdefulla* gravvårdarna kan därför inte ha en gravrättsinnehavare. Om en gravvård är *Mycket värdefull*, men i nuläget har en gravrättsinnehavare, har gravvården därför klassats som *Värdefull*.

Klass 2. Värdefulla gravvårdar

De *Värdefulla* gravvårdarna har ett kulturhistoriskt värde. Gravvårdarna är värda att bevara med hänsyn till hela kulturmiljön på hela begravningsplatsen. De *Värdefulla* kan också vara viktiga för ett kvarter eller en tidsepok på begravningsplatsen. De bör därför så långt det är möjligt bevaras av hänsyn till kulturmiljön och eventuellt återanvändas på sin ursprungliga plats. Gravvårdarna kan dock återanvändas, utan eller efter försiktig omarbetning.

De gravanordningar som har värderats som klass 2, *Värdefulla*, omfattas inte av skydd enligt Kulturmiljölagen, 4 kap. 12-13 § (KML). Tillstånd från länsstyrelsen krävs inte för åtgärder. De bör dock så långt det är möjligt bevaras av hänsyn till kulturmiljön och eventuellt återanvändas på sin ursprungliga plats. De kan också, om gravrättsinnehavare finns, senare tas upp på förteckningen över klass 1 Mycket värdefulla gravvårdar, om de tillfaller upplåtaren.

Till kategorin värdefulla gravvårdar räknas i många fall gravvårdar som skulle kunna bedömas vara mycket värdefulla gravvårdar, men det finns så många med ett likartat utförande att det inte kan motiveras att alla bevaras som mycket värdefulla gravvårdar.

Klass 3. Övriga gravvårdar

Övriga gravvårdar har vid inventeringstillfället inte bedömts vara av särskilt utpekad kulturhistoriskt värde. De bör helst bevaras och finnas kvar på plats för att behålla en mångfald på kyrkogården, men kan bortföras. Av hänsyn till miljön och till ett återanvändande av naturresurser så kan de gärna återanvändas till ”nya” gravvårdar.

Gällande lagar och förordningar

Begravningslagen (1990:1144)

- Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.
- Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats.
Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen.

Kulturmiljölagen (1988:950)

Kyrkoanläggningen är uppförd före utgången av år 1939 och skyddas av Lag (1988:950), kulturmiljölagen, (KML) kapitel 2 och 4.

- 2 § Kyrkobyggnader och kyrkotomter skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas.
- 3 § Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.
- 3 § I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler, andra fasta anordningar och vegetation på tomten eller ändring av medveten gestaltning av vegetationen.
- 3 § Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen ska utföras och den dokumentation som behövs.
- 5 § Sedvanliga underhållsarbeten eller brådskande reparationsåtgärder får utföras utan tillstånd. Sådana åtgärder skall utföras med material och metoder som är lämpliga med hänsyn till byggnadens eller anläggningens kulturhistoriska värde.
- 11 § I vården av en begravningsplats ska dess betydelse som en del av kulturmiljön beaktas. Begravningsplatserna ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.
- 12 § Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader, fasta anordningar som murar och portaler samt vegetation.
- 13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen för att:

1 utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen, 2 för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning eller vegetation, 3 för att ändra medveten gestaltning av vegetationen.

- 13 § Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen ska utföras och den dokumentation som behövs.
- 14 § Om länsstyrelsen beslutar det, ska 13 § tillämpas också i fråga om en begravningsplats som tillkommit efter utgången av år 1939, om begravningsplatsen ligger invid en kyrkobyggnad som uppförts dessförinnan eller har ett högt kulturhistoriskt värde.

För åtgärder som skall genomföras på kyrkobyggnaderna och kyrkotomten krävs formellt tillstånd från Länsstyrelsen innan arbeten kan påbörjas.

Miljöbalk, riksintresse för kulturmiljövården

Lunda kyrka ligger inom ett område, Kiladalen (D55) som av Riksantikvarieämbetet har utpekats som riksintresse för kulturmiljövården. Sockenkyrkorna med tillhörande prästgårdar och skolor anges i värdetexten vara en viktig del i uttrycket för riksintresset.

Motiveringen lyder: "Odlingslandskap som speglar en rik och varierad bebyggelseutveckling från och med bronsåldern. (Fornlämningsmiljö, Bymiljö, Kyrkomiljö, Bruksmiljö)"

Uttryck för riksintresset lyder: "Små, mestadels av skiften upplösta byar. Sockenkyrkor med prästgårdar och skolor, 1600-talsvägsträckning med runstenar och Berga - Tuna säteri med arbetarbostäder. Flera bronsåldersboplatser, hållristningar samt rösen och stensättningar. Lämningar efter styckebruk."

Miljöbalk, förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m

Förordningen innehåller bestämmelser om skydd av områden enligt 7 kap. miljöbalken.

Biotopskyddsområde

5 § Sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 utgör biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken.

Länsstyrelsen prövar frågor om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken som avser sådana biotopskyddsområden. Länsstyrelsen får besluta om de åtgärder som behövs för att vårda områdena. Förordning (2009:1328).

Bilaga 1

Biotopskyddsområden som avses i 5 §: (Bara nr 1 och 6 medtagna här)

1. Allé

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

6. Stenmur i jordbruksmark

En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen och som har eller har haft hägnadsfunktion eller som funktion att avgränsa jordbruksskiften eller någon annan funktion.

Administrativa uppgifter

Fastighetsuppgifter

Objekt:	Kila kyrka
Kommun:	Nyköping
Socken:	Kila
Stift:	Strängnäs
Kontrakt:	Nyköpings kontrakt
Landskap/län:	Södermanland
Församling:	Kiladalens församling
Fastighetsbeteckning:	Ålberga gård 3:4
Juridisk ägare:	Kiladalens församling
Sörmlands museums dnr:	KN-SLM16-0019

Projektrelaterad information

Fastighetsägare och beställare:

kyrkoherde Carl-Johan Falk, Kiladalens församling, Skolvägen 28, 611 70 Nyköping

Antikvarisk konsult: Eva Wockatz, Sörmlands museum, Box 314, 611 26 Nyköping

Övriga uppgifter

Sörmlands museum, dnr KN-SLM16-0019

Dokumentationsmaterial

Dokumentationsmaterial i form av arbetsmaterial och fotografier förvaras i Sörmlands museums arkiv, Nyköping.

Källförteckning

Litteratur

- Andréasson, Anna. Gravvårdar i sten - ett mångskiftande kulturarv, Movium, SLU, 2012.
- Centrala Gravvårdskommittén, se Handbok för kulturhistorisk inventering, bevarande och återanvändning av gravvårdar, 2007.
- Grönwall Eva, Kyrkans begravningsplatser förr och nu. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, 2017.
- Hagström, K. A., Strängnäs Stifts herdaminne, del 2, 1898, Strängnäs. Schnell, I. 1953. Lunda socken.
- Kila hembygdsförenings årsbok, Kilabygden.
- Lamberg, Edvard. 1963. Kila kyrka. I: Till Hembygden 1963. Strängnäs.
- Nationalencyklopedin, 11. Bra Böcker. 1993.
- Nyköpings kommun, Jönåker med omgivningar, Kulturhistorisk bebyggelseinventering, Rapport 1991-16.
- Ryberg, R (red.). 1988. Södermanlands hembygdsförbunds årsbok, Sörmlandsbygden 1988:2. 1996. Nyköping.
- Snell, I. 1943, 1967. Sörmländska kyrkor 103. Kila kyrka. Nyköping.
- Snell, I. 1965. Kyrkorna i Södermanland. Nyköping.
- Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Handbok för begravningsverksamheten, 2013.
- Svenska städer och samhällen jämte landsbygd. Södermanland. 1947.
- Södermanlands museum. Prästgårdsinventering 1974-75. Södermanlands län, Strängnäs Stift.
- Södermanlands museum. 1997. Prästgårdsinventering 1997. Södermanlands län, Strängnäs Stift.
- Södermanlands läns kalender, 1868, 1900.

Muntliga uppgifter

- Kiladalens församling, kyrkoherde Carl-Johan Falk och assistent Anne-Sofie Arkeholt, samt kyrkvaktmästare Stefan Karlsson.
- Samrådsgrupp gravvårdar i Kiladalens församling, Ingmar Hedblom, Gudrun Edlund, Ulla Hedblom, Mats Strandberg, Ingela Prytz.
- Lunda hembygdsförening.

Hemsidor

- Adelsvapen, https://www.adelsvapen.com/genealogi/Klingenstierna_nr_780, Tabell 8
- Bebyggelseregistret, <http://www.bebyggelseregistret.raa.se/bbr2/home.raa>
- Bygdeband, Kila församling, <http://www.bygdeband.se>
- Gravstensinventeringen, <http://grav.genealogi.se>
- Kulturmiljöbild, <http://kmb.raa.se>
- KML, Miljöbalk mm, <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument>
- Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, <https://www.svenskakyrkan.se/arbetsgivare/>

Opublicerat material

- Områden av riksintresse för kulturmiljövården i Södermanlands län (D) enligt 3 kap 6 § miljöbalken, D län beslut RAÄ 1996-08-27. Dokument uppdaterat 2011-11-19

Kyrkokaraktiseringsprojektet, Kila kyrka. Inventering av kyrkor i Nyköpings kommun, Södermanlands län, Strängnäs stift, 2003–2010. Anneli Borg, Lotta Eriksson, Strängnäs stift (2003), Dag Forssblad, Sörmlands museum (2010). Nyköping Ålberga gård 3:4, Sörmlands museum på uppdrag av Strängnäs stift.

Inventering av kyrkor i Nyköpings kommun, Södermanlands län, Strängnäs stift, 2003–2010 Strängnäs stift (2003) och Sörmlands museum (2010).

Sörmlands museum, Kila kyrkogård, Antikvarisk medverkan, Anläggande av askgravplats. Rapport 2013:8.

Arkiv

Antikvariskt Topografiskt Arkiv, Riksantikvarieämbetet, (RAÄ, ATA), Stockholm

Kungliga Byggnadsstyrelsens ritningsarkiv

Kiladalens församlings arkiv

Lantmäteriet, Gävle, Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriverket.

Enligt FUK-avtal D-nr: I2018/00115

Lantmäterimyndigheternas arkiv

Lantmäteristyrelsens arkiv.

Riksarkivet (RA), Stockholm

Överintendentsämbetets arkiv

Kungliga Byggnadsstyrelsens arkiv

Sveriges Dödbok 1860-2017

Uppsala landsarkiv, Kila kyrkoarkiv, SE/ULA/10524

Ola:2 Handlingar rörande kyrka och kyrkogård, 1821-1961

Ola:7 Handlingar rörande kyrka och kyrkogård, 1953-1985

R, ritningar

Sörmlands museums arkiv (SMA), Nyköping

Bildarkiv

Forskningsarkiv

Topografiskt arkiv

Kila kyrkogård**Bilaga 2, Värdering av gravvårdar**

Kv 1, Kv 2, Kv 3, Kv 4 = Gamla kyrkogården. Nya = Nya delen i öster.

1=Mycket värdefulla gravvårdar

2=Värdefulla gravvårdar

Nr	Avd.	Årtal	Kategori	Kulturhistorisk motivering	Kommentar
1	Kv 1	1927	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Edvard Fredriksson hans maka Amanda Hällfallstorp
5-6	Kv 1	1933	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, ålder)	J. Hj. Larsson hans maka Johanna Augusta familjegrav
7-8	Kv 1	1932	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Viktor Andersson och Kristina m fl Stavsjö bruk
9-12	Kv 1	1927	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten (röd granit), ovanlig form)	C. V. Falk familjegrav
Utan nummer	Kv 1	1857?	2	Karaktärsskapande (ovanlig placering, en av få vända mot öster, placerad i yttre trädkransen, norr om vattenkannor)	Svårläst
Utan nummer	Kv 1	1829?	2	Karaktärsskapande (ovanlig placering, en av få vända mot öster, placerad i yttre trädkransen, söder om vattenkannor)	Hellm...(Svår läst)
19-20	Kv 1	1968	2	Karaktärsskapande (bred, tidstypisk, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Axel Jonasson, Elvira Jonasson, Lilla Lena Lövsta

21-22	Kv 1	1924	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, citat)	Här vilar J. A. Karlsson hans maka Augusta Reinhold Andersson från Hyddan FBT No 221 "Vila i frid"
23-24	Kv 1	1924	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, ålder)	Wilhelmina och Carl Johansson, Elin och Emil Magnusson, sonen Birger
25	Kv 1	1971	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, enkel), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, ensamgrav)	Karl Månsson 1882-1971
28-29	Kv 1	1953	2	Karaktärsskapande (tidstypisk), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Karl Andersson Kapptorp familjegrav
30	Kv 1	1925	1	Karaktärsskapande (tidstypisk, blästrad dekor, bibelhänvisning, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, kvinnograv, citat)	Änkefru Amanda Påhlson, Joh 11:25 "Jag är uppståndelsen och livet"
37	Kv 1	1924	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, tidstypisk, svart granit, blästrad dekor, ålder)	Johan Nilsson
43	Kv 1	1930	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, tidstypisk, svart granit, blästrad dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	C. A. Larsson Österlund
47	Kv 1	1936	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, svart granit), socialhistoriskt intressant (barngrav)	Lille Olle 10 år
49	Kv 1	1936	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, ovanlig dekor, svart granit, blästrad), socialhistoriskt intressant (ensam kvinnograv)	Anna Johansson

51	Kv 1	1935	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, snett liggande, ålder), socialhistoriskt intressant (ensam kvinnograv)	Mor
52A	Kv 1	1935	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Karl Pettersson från Stavsjö
54-55	Kv 1	1971	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Makarna Anton och Elin Nysätter gård
56-57	Kv 1	1970	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (ensam kvinnograv)	Viola Öhman
61-62	Kv 1	1922	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, svart granit, blåstrad, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Gottfrid Stråle hans maka Vilhelmina Stråleborg
63-64	Kv 1	1922	2	3 gravvårdar, 2 stenar och ett gjutjärnskors. 3 generationer. Karaktärsskapande (ovanlig form, gjutjärnskors från Stavsjö där August jobbade) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	August Jakobssons familjegrav, Ludvig och Signe Jakobsson, Carl Ludvig och maken Rut Jakobsson
			Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.		
67-68	Kv 1	1923	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig stensort, kalksten?), Socialhistoriskt intressant (titel, ensamgrav)	Snickaren C. O. Hedlund
80	Kv 1	1935	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten), socialhistoriskt intressant (ensamgrav)	C. O. Enström

101?	Kv 1	1969	2	Karaktärsskapande (liggande, ovanlig form för tiden), socialhistoriskt intressant (kvinnograv)	Sofia Karlsson
106	Kv 1	1960	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig sten, rödgranit), socialhistoriskt intressant (ensamgrav)	Erik Håckerström
111	Kv 1	1952	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande)	Karl Kyrktorp (svårläst)
121	Kv 1	1975	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, ensamgrav)	Georg Andersson Ingvaldstorp
122	Kv 1	1934	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (kvinnograv)	Elsa Lundström, Klara
125-126	Kv 1	1933	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig sten, rödgranit, ovanlig dekor)	Julia och Algot Jakobsson
132?	Kv 1	1933	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig behuggning), socialhistoriskt intressant (titel)	Titel?, K V Malmqvist
133?	Kv 1	1933	2?	Karaktärsskapande (liten, ovanlig form och dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Adolf Pettersson från Stavsjö
135-136?	Kv 1	1971	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Sven Lisa Karlsson, Hans Andersson, Stensnäs hage
143	Kv 1	1929	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, tidstypisk, svart, blästrad, ålder)	G. A. Hallkvist och Bernt Hallkvist
151	Kv 1	1961	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, tidstypisk sten), socialhistoriskt intressant (ensamgrav)	Nils Andersson

154	Kv 1	1960	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, ensamgrav)	Karl Hultkvist, Sofielund
156-157	Kv 1	?	2	Lokalhistoriskt intressant (hade snickeri i Berga)	Hans Rylander
164	Kv 1	1997	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig sten, röd granit), socialhistoriskt intressant (kvinnograv)	Ulla Sederholm
199	Kv 1	1931	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, blåstrad, ålder), socialhistoriskt intressant (kvinnograv)	Elin Engström
204	Kv 1	1931	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, ålder), socialhistoriskt intressant (kvinnograv)	Margit
209-210	Kv 1	1969	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ovanlig dekor)	Gustav (Gösta) Jonsson, makan Wendela
211-212	Kv 1	1969	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (citat)	Gunnar och Gunhild Lindgren, "Såsom hjorten trängtar till vattenbäcken så trängtar min själ efter dig o Gud"
223-224	Kv 1	1978	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, ovanlig sten, rödgranit), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, barngrav)	Ebba och Gunnar Lundberg, Vår lilla Sture, Ingvaldstorp
225	Kv 1	1953	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande), socialhistoriskt intressant (barngrav)	Anders 10/6 1953 1/9 1953

230-231	Kv 1	1919	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Elin och Alfred Karlsson, Hugo, familjegrav, Hacktorp
232-234	Kv 1	1934-35	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, blåstrad, stor)	K G Malmqvists familjegrav
242	Kv 1	1919	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gjutjärnskors, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn) Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1. Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Här hvilar Anders Fredrik Johnsson från Herrbråten
243	Kv 1	2014	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, ovanlig sten), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Rosa Lundberg, Skogsby
250-253	Kv 1	1970	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, stor)	Nils och Gustav Kilén, Simon och Helga Kilén

255	Kv 1	1915	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gjutjärnskors, ålder), socialhistoriskt intressant (barngrav) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Här hvilar Anna Linea Kilén, Sörjd av föräld. O. syskon, född 29/1 1911, död 15/6 1915
			Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.		
270-271	Kv 1	1971	2	Karaktärsskapande (tidstypisk), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	David Johanssons familjegrav, David och Elsa, Brostugan
290-291	Kv 1	1927	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, blåstrad, gruppsamverkan, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, linjegrav)	H. V. P. J. Persson, Stavsjö
296-297	Kv 1	?	?	Omkullvält sten med eventuell text nedåt. Bör resas för kontroll av värde.	?
298-299	Kv 1	1901	1	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, blåstrad, gruppsamverkan, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel)	Hemmansägaren A. P. Pettersson, Garpsäter

303-305	Kv 1	1858	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan, ålder), socialhistoriskt intressant (bibelhänvisning, titel) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Här hvilar hemmansägaren Fredrik Nyman från Hesselby, h h Matilda Nyman f Kagg, sonen Carl Fr. Nyman, Ps. 488
306-307	Kv 1	1838	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan, ålder), socialhistoriskt intressant (citats, titel) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Här hvilar hemmansägaren G. Nyman i Mjugg, Saknad av maka och samhälle

308-309	Kv 1	1880	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn). Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Här hvilar kyrkovärden G. Nyman, född D. 2 nov 1811, i lilla Mjugg, död D. 30 jan 1880, i Ålberga. Och hans maka Maria Catharina Nyman, född 1811, död 1885.
310	Kv 1	1927	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	H. v. Elsa Andersson, Ingvaldstorp, P.s. 118 v.14
311	Kv 1	1927	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Klara Svedling
312	Kv 1	1926	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Jansson
325	Kv 1	1935	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav, barngrav)	Kaleb Johansson
330-333	Kv 1	1942	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stor, handskriven inskription, gruppsamverkan?), socialhistoriskt intressant (titel)	Fil dr Helge Kalen, system kansliskrivare Hildur Kalén, O F Kalén
337	Kv 1	1926	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit), socialhistoriskt intressant (bibelhänvisning, ensamgrav)	Vilhelmina Eskilsson Eriksberg, Joh 11:25

345	Kv 1	1957	2	Karaktärsskapande (ovanlig form för tiden), socialhistoriskt intressant (ensamgrav)	C. A. Jonsson
351	Kv 1	1956	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, vitmålat järnkors), socialhistoriskt intressant (ensamgrav)	Emil Johansson
356-359	Kv 1	1966, 2015	2	2 gravstenar. En hög stående och en liggande liten sten, barngrav (David). Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, fisk, Alfa och Omega), lokalhistoriskt intressant (präst i församlingen som hade viktig roll för kyrkans mosaik)	David och Jan Carlquist (hela texten gick inte att se)
362-363	Kv 1	1971	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten, ovanlig behuggning och dekor)	Makarna Agda och Karl Kilén
366-367	Kv 1	1959	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, låg, bred), socialhistoriskt intressant (citater)	Lundborg Oskar, Hildur, döttrar Viola, Ruth, Bäckertorp, "Den som tror har evigt liv Joh 6:47"
374-375	Kv 1	1928	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (citater)	Makarna Nils Welin och Svea Melin, "Älskade saknade"
393-394	Kv 1	1926	1	Karaktärsskapande (litet stenkors av ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), linjegrav?	J. Andersson, Storgölet familjegrav. Johan August Andersson var den sista torparen på Storgölet under Stafsjö. Han var född i Kila 1845 och flyttade från Krokek till Storgölet 1899 som han brukade till sin död 1926.

411-412	Kv 1	1920-tal	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, "sänggavel", karaktärsskapande), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel)	Lantbrukaren Axel Eriksson, Lundäng, Hulda och Axel, familjegrav
Gravplatsnummer saknas	Kv 1	1855	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	2 st. Karaktärsskapande (ovanlig form, gjutjärnskrokan, karaktärsskapande), socialhistoriskt intressant (Carl Henrik var brukspatron och bodde på Gammelstad, citat) Gravplatsnummer saknas, graven finns i Sederholms gravområde Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Carl Henrik Ekstrand död 1866, Beata Cath. Ekstrand död 1855. "Länge lefver redbar mans minne, Korsets väg till himlen går", "Herrans fruktan är lifsens källa" mm. Liggande: Sederholm.
415-416	Kv 1		2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit, blästrad, karaktärsskapande, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	A F Larsson, Kapptorp, familjegrav
417-418	Kv 1	1927	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit, blästrad, karaktärsskapande, hög, stående, ovanlig dekor, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Skogvaktare O. W. Nilsson, Hilda Nilsson, familjegrav, Stavsjö

419-420	Kv 1	-, 1925 (enligt församling)	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, stor, svart granit), socialhistoriskt intressant (citat)	"Gud är kärlek", Här vilar Karl och Lovisa Sten
421-422	Kv 1	1928	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, hög), socialhistoriskt intressant (bibelhänvisning, titel, skolans namn)	Folkskollärar en vid Gammelsta skola, K. G. Nyrén, hans maka Anna, Svea, "Joh 3:16 Ps 483"
423-424	Kv 1	1926	2	2 stenar. Karaktärsskapande , socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	2 stenar: Stående: Ida Josefina Pettersson, Kappkärr Liggande: Ernst Evert Pettersson
433-434	Kv 1	1957	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, stående, ovanlig sten), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	G. A. Pettersson, Vilhelmina Pettersson, familjegrav, Bruket Ålberga?
435-436	Kv 1	?	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, blåstrad), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Axel Sjöberg familjegrav, Hällfallstorp
439-440	Kv 1	1963	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Oskar Karlsson, Hedvig Karlsson, Skogsudden
441	Kv 1	1978, 2001	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan, hög), lokalhistoriskt intressant (Fredrik drev under flera år Ålberga gård och Ålberga Såg & kraftverk AB).	Fredrik Sederholm död 1978, Anna-Brita Sederholm f. Åkerhielm död 2001
442-443	Kv 1	1958	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan).	Anne Sederholm
444	Kv 1	1988	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan, bibelhänvisning).	Ebba Sederholm, PS. 23

445	Kv 1	1909	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (barngrav) Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1. Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Edvard Sederholm, Tage Sederholm
446-447	Kv 1	1939	2	Karaktärsskapande (hög, svart granit, gruppsamverkan).	Gustaf Sederholm, Elisabeth Sederholm, född Wachtmeister
448-449	Kv 1	1905	2	Karaktärsskapande (hög, svart granit, gruppsamverkan).	Edvard Sederholm, Henriette Sederholm, född Klingenstierna
450	Kv 1	1917	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan, socialhistoriskt intressant (titel).	Ingenjören Erik Sederholm
454-455	Kv 1	Ev 1922 enl. församlingen	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan).	Axel Th Tjäders familjegrav
456	Kv 1	1883	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, liggande, gruppsamverkan).	Carolina Becker (svårläst)

457-458	Kv 1	1862, 1966	2	3 st. Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan)	3 st. 1: Samuel och Ulrica Klingenstierna född Wachtmeister, 2, liggande: Claes Axel Klingenstierna, Hedvig cecilia Christina
459-460	Kv 1	1879, 1938	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	2 st. Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, vit marmor, kors, gruppsamverkan) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	2 st. 1: Casten Roland Klingenstierna och Maria Klingenstierna
461-462	Kv 1	1880	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan)	Carl Klingenstierna och hans maka Julia Klingenstierna född Callerström, Gösta Klingensrierna

463-465	Kv 1	1865	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Karaktärsskapande (ovanlig form, stor, stenram, gjutjärnsstaket, ålder, gruppsamverkan) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Casten Klingenskierna, hans första hustru Georgina, hans andra hustru Maria
466-469	Kv 1	1963	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, omgärdas av häck)	Edvard Lamberg, Karin Lamberg
470-471	Kv 1	1899	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, blästrad, hög, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Herman Löfvenius, Maria Löfvenius, Ida och Erik
1-2	Kv 2	1886	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, blästrad), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	P O Hultén
3-4	Kv 2	1965, 2005	2	2 gravar. Karaktärsskapande (ovanlig form, höga, 2 st innanför häck)	2 gravar. 1: Nils Hellström och Elisabeth född Åkerhielm, 2: Kjell Åkerhielm och Alette född Sederholm
7-8	Kv 2	1926, (1913 enligt församlingen)	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, ålder), socialhistoriskt intressant (titel, psalmhänvisning)	Kyrkoherde Oskar Hagberg 1852-1926, Sv. Ps. 221:3 (svårläst)

9-11	Kv 2	1926	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, hög), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	G. A. Skeppstedt från Mellantorp familjegrav
12-13	Kv 2	1923	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, tredelad, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Karl Lundgren och Augusta Lundgren, Mjugg, Henning Jansson och Lovisa Jansson, Stora Vretstugan
16-17	Kv 2	1918	2	Karaktärsskapande (ovanlig form)	Carl J. Broms, , Emil och Hulda
20-23	Kv 2	1918	2	?	Linus Lindhe m fl
26ab	Kv 2	1922	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Karl Jansson, makan Kristina Jansson, Hacktorp
26ab	Kv 2	1985	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Lantbrukaren Karl Pettersson, makan Emy, Kappkärr
29-32	Kv 2	1918	2	Karaktärsskapande (3 st, höga, svart granit, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	3 st, 1: Göta Engstrand, Algot, Hällfallstorp, 2: Karl Engstrand, familjegrav, 3: Rut Engstrand
37-38	Kv 2	1936	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	B E Skeppstedt, Långkärr, familjegrav
41-42	Kv 2	1928, 1977	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stor och hög), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Skeppstedt Karl och Lotten, Mellantorp, Johansson Judith, född Skeppstedt, maken Hugo

49-51	Kv 2	1937	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Syskonen Gustafsson, Smedstorp
53-54	Kv 2	1937	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	K. J. Andersson, makan Vilhelmina, Helge, Kopparbolstorp
57-58	Kv 2	1936	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	G. A. Pettersson, makan Alma Maria, sonen Ernst, Rogsta
59-60	Kv 2	1995	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Josef Karlsson, Ethel Karlsson, Långbro
106-107	Kv 2	1953	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (citrat)	Thorild Knutson, "Ditt vackra minne lever"
116-117	Kv 2	1952	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit, kolonner), socialhistoriskt intressant (titel)	Handlanden Hjalmar Nymans familjegrav
134-135	Kv 2	1902	2	Karaktärsskapande (ovanlig form??, ovanlig inskription, ålder)	Vår moder Eva Ch. Lundberg, Vår fader C. A. Lundberg, Carl Lundberg, makan Elvi
143-144	Kv 2	1949	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart), socialhistoriskt intressant (titel)	Banmästare Oskar Sjöbergs familjegrav

176	Kv 2	1927, 1943	2	6 gravar. "Gammelstagraven" Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten), socialhistoriskt intressant (barngrav)	Lars Åkerhielm, "I ljusaste minne" Lars och Ulla Lamberg, Gammelsta gård, ägde även gårdarna Gromossen och Missmyra, senare Råsta gård. Sonen Carl Lamberg och hustru Emily, Gammelsta. Dottern Eva Lamberg. Emilys mor Madge Smith, skotskt ursprung. Sonen till Carl och Emily, Henrik Lamberg (gammal kvarnsten)
190-191	Kv 2	1929	2	Socialhistoriskt intressant (titel)	Kyrkovaktmästare Erik Hallkvist familjegrav
192-194	Kv 2	1929	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder)	Carl Johansson, maka Maria Hedvig och Theodor Andersson, Maria, familjegrav
195	Kv 2	1922	2?	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	L. P. Andersson, Stavsjö

196-197	Kv 2	1929	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	K. E. Andersson, Ida Andersson, Nyhem, familjegrav
1-2	Kv 3	1903	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, stenram, ålder), socialhistoriskt intressant (titel)	2 stenar, 1: Kronoskogvaktaren L. G. Andersson, hans maka Sofia född Swahn, 2: Dottern Augusta G. Olsson
5, 6, 7	Kv 3	1941	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, slipad), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	2 stenar, 1: A. P. Eriksson från Lundängs familjegrav, 2: Stina Eriksson
8-9	Kv 3	1966	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig inskription, handstil), socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn) Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1. Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Fjärdingsman Åke Berg 1904-1966, Greta Berg, 1914-2009, Ljungås
10-11	Kv 3	1937	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, blåstrad)	H. v. Karl Ekman och hans maka Helena Skoglunda

12-13	Kv 3	1892	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, hög, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (titlar, gårdsnamn) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Här hvilar f d kyrkovärden och nämndemanen Gustaf Pettersson från Vaxåker 1839-1911 och hans hustru Charlotta född Ersdotter 1831-1906, samt deras dotter Hilda Nyren, 1869-1892
16-18	Kv 3	1967, 1982	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, grovt huggen, röd granit), socialhistoriskt intressant (titel)	Lydia Lekander, Trädgårdsmästaren Hjalmar Fredriksson och Elisabeth
28	Kv 3	1951	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (kvinnograv, linjegrav)	Jenny Erström
29	Kv 3	1950	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart granit, blästrad, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (kvinnograv, gårdsnamn, linjegrav)	Anna Lovisa Larsson, Österlund
34	Kv 3	1950	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart granit, blästrad, låg, ovanlig dekor, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (kvinnograv, linjegrav)	Här vilar vår kära mor Emma Kristina Lundberg
37	Kv 3	1949	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, linjegrav)	K. F. Jonsson, Stavsjöbruk

40	Kv 3	1948	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, blåstrad, ovanlig form, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Här vilar Carl Bernhard Eriksson
41	Kv 3	1949	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	K. J. Åkerberg, hans maka Hilma
45?	Kv 3	?	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	svårläst
51	Kv 3	1947	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, låg, ovanlig dekor, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	A G Thunholm, Segersta
52?	Kv 3	?	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Nyholm? (svårläst)
58	Kv 3	1948	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (kvinnograv, linjegrav)	Judit Pettersson
61	Kv 3	1946	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (kvinnograv, gårdsnamn, linjegrav)	Gerda Karlsson, från Stavsjö
63	Kv 3	1946	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn, linjegrav)	Mjölaren Gustaf Adolf Johnsson, Barnen reste vårdn, Ålberga kvarn
68	Kv 3	1946	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	A P Eriksson
72	Kv 3	1945	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Charlotta Bohman

74	Kv 3	1944	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Anna-Greta Gustavsson
76	Kv 3	1944	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	A H. Krantz, hans maka Agnes, Sandstugan
79	Kv 3	1944	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Ida Nyman
82	Kv 3	1943	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	"MOR"
105	Kv 3	1941	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, ovanlig dekor, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	C A. Olsson, makan Johanna, Mogetorp
109-110	Kv 3	1941	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart granit, bred, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Hanna Elgström, system Ulrika
111	Kv 3	1941	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart granit, liggande, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, linjegrav)	Mathilda Eriksson, Råstad
112	Kv 3	1941	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart granit, liggande, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Charlotta Karlsson
117	Kv 3	1940	2	Karaktärsskapande (svart granit, ovanlig dekor, gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Wilhelmina Thunholm
119	Kv 3	1940	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, enkel, liten, liggande gruppssamverkan), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, linjegrav)	K. J. Johansson, hans maka Cecilia, Långbro

120	Kv 3	1940	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, enkel, liten, liggande, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Johanna Karlsson
121	Kv 3	1940	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (citatt, linjegrav)	Min..Mathilda Eriksson, "Vila i frid" (svårläst)
126	Kv 3	1939	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Birger Pettersson, hans maka Anna
132	Kv 3	1939	2	Karaktärsskapande (svart granit, liggande, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Johanna Enström
133	Kv 3	1938	2	Karaktärsskapande (liggande, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Filip Pettersson
135-136	Kv 3	1899, 1932	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stor, svart stående, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav?)	Olof Ljungqvist, hans maka Mathilda född Wättergren
140	Kv 3	1938	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav, barngrav)	Hans Erik Rylander
143	Kv 3	1938	2	Karaktärsskapande (svart granit, liggande, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Sofia Gustavsson
145	Kv 3	1938	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Här vilar Axel Andersson från Rökatorp
148	Kv 3	1938	2	Karaktärsskapande (svart granit, liggande, gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Karin Karlsson
154	Kv 3	1937	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan), socialhistoriskt intressant (linjegrav)	Augusta Eriksson, Råsta

172-173	Kv 3	1970	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Arnold Johansson, makan Linnéa, Garpsäter
176-177	Kv 3	1934	2	Socialhistoriskt intressant (lokalhistoriskt intressant, Karl Sevéns testamente bekostade korets mosaik 1967)	Karl David Pettersson, hans maka Matilda, Karl Sevéns Pettersson familjegrav
182-183	Kv 3	1936	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Fredrik Karlsson, Hanna Karlsson, Bålsjögård
184-185	Kv 3	1934	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder), socialhistoriskt intressant (titel)	F. d. soldaten C. J. Skott, hustrun Josefina, sonen J. E. Skott, hustrun Maria, familjegrav
206-207	Kv 3	1945	2	Karaktärsskapande (ovanligt utseende, ovanlig dekor, låg, bred), socialhistoriskt intressant (titel)	Skogvaktare A. R. Carlssons familjegrav, Tallsätter
212-213	Kv 3	1939	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, låg, bred, ovanlig dekor)	Robert Karlsson familjegrav, Nysätter
11-12?	Kv 4	1930	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Bror Nilssons familjegrav, sonen Lars, Solberga
15	Kv 4	1959	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, svart), socialhistoriskt intressant (ovanligt namn)	Erkki Kalasniemi
19-20	Kv 3	1965	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, röd granit), socialhistoriskt intressant (citat)	Berit Svensson, älskad Maka och Mor
30-31	Kv 4	1918	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, ålder), socialhistoriskt intressant (kvinnograv)	Anna Björk

34-35	Kv 4	1964	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, kolonner)	Axel Larsson, hans maka Anna
40-41	Kv 4	1966	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (titel)	Skogvaktaren K. W. Erikssons familjegrav, Ester, Wilhelm, Arne
42-44	Kv 4	1963, 1984	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, sten, blå labrador?), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Helga Eriksson, Gunnar och Hedvig Eriksson, Stavsjöbruk
70-71	Kv 4	1960	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, rak, stilren), socialhistoriskt intressant (titel)	Skogvaktare Nils E. Gustafsson familjegrav
80-81	Kv 4	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, smal, hög), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Ivar och Agnes Ling, Lindesberg
84	Kv 4	1970	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, träkors med Alpha och Omega, lammet), socialhistoriskt intressant (lokalhistoriskt intressant, Karl Gustaf Wingren var lärare och kantor), konstnärligt värde (skulpturen tillverkad av träskulpturisen Eva Spångberg) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Bengt Wingren, Karl-Gustav Wingren
87-88	Kv 4	1964	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, tre delar, låg, bred), socialhistoriskt intressant (titel)	Gjutmästaren Per Ahlquist, Ida Kristina Holmström
89-90	Kv 4	1959	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, smal, hög), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Karl Fors, makan Elin, Maj, Ändtorpsnäs

103-104	Kv 4	1966	2	Karaktärsskapande, socialhistoriskt intressant (citatt)	Oswald och Jennys sista vilorum, "Allt vad I viljen att människorna skola göra eder det skolen I och göra dem"
106-107	Kv 4	1975	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Johan Pettersson familjegrav, Stavsjöbruk
109-110	Kv 4	1946	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, svart, slipad)	Karl Fredrik Hagbergs familjegrav
111	Kv 4	1914	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, "sänggavel")	Anderssons familjegrav
112-113	Kv 4	1946	2	?	Larsson, två systrar
114-115	Kv 4	1944	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart, ovanlig dekor, ovanlig behuggning), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Karl Pettersson, Granhult, familjegrav
126-127	Kv 4	1942	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor)	Viktor och Anna Kiléns familjegrav
132	Kv 4	1912	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, gjutjärnskors), socialhistoriskt intressant (titel, bibelhänvisning, gårdsnamn)	Här hvilar smeden Karl J. Hagberg från Stafsjö, "Ps. 481", dottern Amanda "HFS Ps 373"
136	Kv 4	1911	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, liggande), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Lars Otto Petersson, Hacktorp
137-138	Kv 4	1946	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stenram)	Gustav Hultberg familjegrav
150	Kv 4	1934	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (ttel)	Lokföraren C. G. Löf, hans maka Brita

151-152	Kv 4	1914	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, ovanlig dekor, ålder), socialhistoriskt intressant (citat)	Makarna Fredrik Welin, Nanny Welin, "Älskade saknade"
153-154	Kv 4	1966	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, låg, bred), socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn)	Pälsdjursuppfödare Gunnar Larsson, makan Svea, Hultersta
161-162	Kv 4	1970	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, fint krön, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn)	Hemmansägaren Harry Nilsson, makan Hildur, Stensätter
167	Kv 4	1880	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, grå kalksten, ålder), socialhistoriskt intressant (titel)	Kyrkoherden Johan Casper Hallman född 20/10 1810 död 29/1 1880
170-171	Kv 4	1883, 2013	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, text på båda sidor, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Frans Olof Prytz, Korsbäcken, 2013, (baksida A. U. Köhler, H. H. A. F. Back, 1883)
172-173	Kv 4	1964	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, röd granit, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Makarna A. Andersons vilorum, Arvid, Signe, Backgården
183-184	Kv 4	1903	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, svart, blåstrad granit, ålder)	Rikard Winterros, Emma, dottern Win. familjegrav
10-11	Nya	1978	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (bibelhänvisning)	Ahlquist, Hildur och John Erik, "Ps. 21"
51-52	Nya	1984	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, röd granit, ovanlig dekor), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Olof Weed, makan Dora, Stavsjö bruk

93-94	Nya	1991	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Axel Åfors, Virå bruk
Utan nummer	Minneslunden	1700-tal	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande stenhäll, ålder), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Bruksinspektoren Eric Björk, hustru Matronan Anna Maria Mobak
Utan nummer	Minneslunden	1700-tal	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande stenhäll, ålder), socialhistoriskt intressant (titel)	Bruksbokhållaren Johan Georgen Beckman, matronan Caisa Maria
Gravplats nummer saknas	Uppställda längsmuren i Kv 1 och Kv 2	1700-tal-1900-tal	1	Fyra gjutjärnskors och fem stenhällar. Gravvårdarna är uppställda utefter norra stenmuren. Karaktärsskapande (bland kyrkogårdens äldsta, ovanlig form), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), stenhällarna kommer möjligen från den Kila gamla kyrka.	Gjutjärnskors för hustrun Hanna Ch. Jonsson från Stafsjö. Född 20/11 1891 och död 20/7 1919. Gjutjärnskors för A F Vinterros från Stafsjö hustrun Ulrika Charlotta född 1895 och död 1899. Gjutjärnskors för sonen J F Kvarnström. Gjutjärnskors för hustrun MARIA JOSEFINA ZETTERBLOM FÖDD ERIKSSON Född 1872 och död 1894 Text på stenhällar oläsliga.

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart granit?
Kvarter	Gamla delen	Omgärdning	-
Avdelning	Kv 1	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1925
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1925

Beskrivning

Stående sten med rundat avslut. Stenen är slipad. Inskriptionen är försänkt. Upptill dekorerad med stiliserade ekblad och nedtill med liljeblad. Stenen vänd mot väster.

Inskription

Änkefru
Amanda Pålson
* 1875 † 1925
Joh 11:25
Jag är uppståndelsen
och livet

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för änkefrun Amanda Pålson. Gravvården är en av få äldre bevarade mindre och oansenligare gravvårdar på kyrkogården. Gravvården är karaktärsskapande genom att den är tidstypisk, med sin blåstrade dekor. Gravvården är socialhistoriskt intressant eftersom det är en kvinnograv. Graven kan möjligen vara en så kallad allmän linjegrav. Gravstenen har även en psalmhänvisning och ett fint citat, vilket var vanligt förr, men nu är relativt sällsynt på kyrkogårdar.

Bild ID: SLM D2019-0157
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer: 67-68

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	Kv 1	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Snickaren
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1923
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Stående låg gravsten med rund överdel, ett kors inskrivet i en cirkel. Stenen är slipad. Inskriptionen är nedsänkt.

Inskription

SNICKAREN
C. O. HEDLUND

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för snickaren C. O. Hedlund. Gravvården har ett mycket ovanligt utseende och utformning, vilket gör att den bidrar till kyrkogårdens karaktär. Eftersom gravvården bär en titel är den också socialhistoriskt intressant. Gravstenen är liten och endast en person verkar vara begravd här. Graven kan möjligen vara en så kallad allmän linjegrav.

Bild ID: SLM D2019-0158
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer: 298-299

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart granit
Kvarter	Kv 1	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Hemmansägaren
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1875, 1901
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1875

Beskrivning

Stående hög gravvård av sten med ojämnt huggna kortsidor på låg rak sockel. Inskriptionen är försänkt och har troligen varit förgylld.

Inskription

HEMMANSEGAREN
A. P. PETTERSSON
GARPSÅTER
* 24/9 1824 † 22/12 1901
HANS HUSTRU
ULRIKA
* 5/2 1817 † 6/4 1875

(Det står 24/9 1824 som födelseår på gravstenen men han föddes 22/8 1824. (Ref: Sveriges Dödbok 1860-2017 samt födelsebok Kila (D) C:4 (1809-1841) Bild 65. Även husförhör anger korrekt datum).

(Man har väl beställt eller fått fel text.)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för hemmansägaren A. P. Pettersson och hans maka Ulrika. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, för att den har en ovanlig form och genom att den är hög och väl synlig på kyrkogården. Gravvården är typisk för sin tid, men ovanlig på denna kyrkogården. Eftersom gravvården bär en titel och ett gårdsnamn är den också socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-0159
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer: 393-394

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Sten
Kvarter	Kv 1	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1926
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1926

Beskrivning

Gravvården är uppförd för Johan August Andersson, som var den sista torparen på Storgölet under Stafsjö. Han var född i Kila 1845 och flyttade från Krokek till Storgölet 1899, som han brukade till sin död 1926. Gravvården utgörs av en liten stående sten, spetsig och formad som ett kors upptill. Kors och inskription är försänkt. Graven är belägen på kyrkogårdens norra del.

Inskription

J. ANDERSSON

Storgölet

FAMILJEGRÄV

Kulturhistoriskt värde

Gravstenen är karaktärsskapande genom att den består av ett litet stenkors. Stenen har en ovanlig form och är den enda i sitt slag på kyrkogården. Gravstenen har ett gårdsnamn, vilket gör den socialhistoriskt intressant. Gravvården kan vara en äldre linjegrav.

Bild ID: SLM D2019-0486
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-09-13

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer: 419-420

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart granit
Kvarter	Kv 1	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1925
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Stående slipad gravsten på låg sockel. Stenen är rundad upptill och med ojämnt huggna sidor. Inskriptionen är nedsänkt. Dekoration i form av ett stort kors som omges av stiliserade blad. På korset hänger en lagerbladskrans.

Inskription

GUD ÄR
KÄRLEK

HÄR VILAR
KARL O. LOVISA
STEN

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för makarna Karl Sten död 1925 och Lovisa Sten död 1945. Gravvården har en ovanlig utformning och dekor. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, för att den är ovanlig och genom att den är hög och väl synlig på kyrkogården. Gravvården har ett tidstypiskt utseende, men är ändå unik i dekoren på denna kyrkogården. Gravstenen har även ett vacker citat.

Bild ID: SLM D2019-0160
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart diabas?
Kvarter	Kv 2	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Kyrkoherde
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1926

Beskrivning

Stående hög gravvård av sten. Inskriptionen är försänkt och förgylld. Stenen är dekorerad med en slipad inskriptionstavla som upptill kröns av ett slipat kors. Korset omges av stenyta som är huggen med ett horisontellt randat mönster.

Inskription

Kyrkoherde
OSKAR HAGBERG
1852-1926

Sv. Ps.221:3

FAMILJEGRAF

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för kyrkoherden Oskar Hagberg. Gravvården har ett ovanligt och speciellt utseende, genom formen och dekoren och är karaktärsskapande och viktig för miljön. Eftersom gravvården bär en titel och har en psalmhänvisning är den också socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-0161
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	-
Kvarter	Kv 3	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Mjölaren
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1946
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Stående sten med svagt rundat krön på låg sockel. Stenen är huggen med förhöjd inskription på grovt huggen bakgrund.

Inskription

Mjölaren
C. A. JOHNSON
1898-1946
Ålberga kvarn
Barnen reste vården

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för mjölaren C A Johnson vid Ålberga kvarn. Gravstenen bär en titel och är socialhistoriskt intressant. Graven är troligen en så kallad allmän linjegrav och står tillsammans med andra enkla gravstenar som utgör rester av "allmänna raden". Gravstenen har även inskriptionen "Barnen reste vården", vilket är fint.

Bild ID: SLM D2019-0162
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Gjutjärn
Kvarter	Kv 4	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Smed
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1912
Gravvårdens typ	Stående	Äldsta årtal på gravsten	1912

Beskrivning

Stående kors av gjutjärn. Korset är sannolikt tillverkat vid Stavsjö bruk. Inskriptionen är förhöjd. På korset sitter en nyare namnplåt med dotterns namn.

Inskription

HÄR
HVILAR
SMEDEN KARL J. HAGBERG
FRÅN STAFSJÖ
* 6/5 1828 † 10/3 1912
Ps. 491
BARNEN

Dottern Amanda
* 15-9 1875
† 31-11 1951
HFS
Ps 373

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för smeden Karl J. Hagberg. Gravvården är en av få äldre bevarade gjutjärnskors på kyrkogården. Det faktum att Karl var smed och har ett kors från Stafsjö bruk gör gravvården speciell. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, och genom att den har en ovanlig utformning. Gravstenen bär en titel och Ortsnamn, vilket gör den socialhistoriskt intressant. Graven kan möjligen vara en så kallad allmän linjegrav. Korset har även en psalmhänvisning, vilket var vanligt förr, men nu är relativt sällsynt på kyrkogårdar. Inskriptionen "Barnen" är fint.

Bild ID: SLM D2019-0163
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	Kv 4	Omgärdning	-
Avdelning	?	Titel	Kyrkoherde
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1880
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1880

Beskrivning

Stående sten med rakt krön stående på låg sockel. Inskriptionen är försänkt. Krönet är märkt med ett †.

Inskription

†
 KYRKOHERDEN
 JOHAN CASPER HALLMAN
 FÖDD 20/10 1810 DÖD 29/1 1880

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för kyrkoherden Johan Casper Hallman. Gravvården har en hög ålder och är karaktärsskapande genom att den har en ovanlig utformning för sin tid. Gravstenen bär en titel och är socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-0164
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-27

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer:

-

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	Minneslunden	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Bruksinspektoren
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	Liggande	Äldsta årtal på gravsten	1700

Beskrivning

Liggande kalkstenshäll med fyra smidda lyftringar, ett i varje hörn.

Inskription

HÄR UNDER HVILAR
BRUKS INSPECTOREN SALIG
HERR ERIK BIÖRK
FÖDD ÅHR 1697 DEN 12 OCTOBER
BLEF DÖD DEN
MED SIN KIÄRA HUSTRU SALIG
MATRONAN ANNA MARIA MOBAK
FÖDD ÅHR 1700 DEN 20 MARTII
BLEF DÖD DEN

Kulturhistoriskt värde

Gravvården tillhör bruksinspektorn Erik Biörk. Gravvården är en av de äldsta på kyrkogården. Gravhällen låg inne i den gamla korskyrkan, som nu är riven. Hällen ligger kvar på samma plats som den hade i kyrkan. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, och genom att det är en liggande stenhäll. Liggande stenhällar är ovanligt på kyrkogårdar. Eftersom stenen ligger kvar på sin gamla plats, är gravstenen ett påtagligt bevis för den gamla kyrkans placering. Stenen bär en ovanlig titel, vilket gör den socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-0165
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-09-13

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer:

-

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	Minneslunden	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen	Titel	Bruksbokhållare
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	Liggande	Äldsta årtal på gravsten	1708

Beskrivning

Liggande kalkstenshäll med fyra smidda lyftringar, ett i varje hörn.

Inskription

HÄR UNDER HVILAR
BRUKSBOKHÅLLAREN SALIG
HERR IOHAN GEORGEN BECKMAN
FÖDD ÅHR 1704 DEN 4 JANUARI
BLEF DÖD DEN
LIKALEDES DES KIÄRA HUSTRU SALIG
MATRONAN CAISA MARIA IERLIN.
FÖDD ÅHR 1708? DEN 21 IANUARI
BLEF DÖD DEN

Kulturhistoriskt värde

Gravvården tillhör bruksbokhållaren Johan Beckman. Gravvården är en av de äldsta på kyrkogården. Gravhällen låg inne i den gamla korskyrkan, som nu är riven. Hällen ligger kvar på samma plats som den hade i kyrkan. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, och genom att det är en liggande stenhäll. Liggande stenhällar är ovanligt på kyrkogårdar. Eftersom stenen ligger kvar på sin gamla plats, är gravstenen ett påtagligt bevis för den gamla kyrkans placering. Stenen bär en ovanlig titel, vilket gör den socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-0166
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-09-13

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer:

-

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten och gjutjärn
Kvarter	Utefter muren	Omgärdning	-
Avdelning	Kvarter 1 och 2	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	5 stående stenar och 4 järnkors	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Stående kalkstenshällar och gjutjärnskors som är uppställda vid muren. Fyra gjutjärnskors och fem stenhällar. Från 1700-talet till 1900-talet, se vidare nästa sidor.

Inskription

Kulturhistoriskt värde

Korsen och stenhällarna har flyttats från sina ursprungliga platser och är nu uppställda utefter muren. En del av korsen är sannolikt tillverkade vid Stafsjö bruk och Tunabergs bruk. Korsen är värdefulla, då det finns relativt få bevarade gjutjärnskors på kyrkogården, med tanke på närheten till bruket. Bevarade äldre stenhällar på kyrkogården är ovanligt. Samtliga gravvårdar är mycket värdefulla och bör därför tas med i gravregistret och numreras, för att inte "tappas bort".

Bild ID: SLM D2019-0078
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-09-13

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer:

-

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten och sandsten?
Kvarter	Utefter muren	Omgärdning	-
Avdelning	Kvarter 1 och 2	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	Stående stenhällar	Äldsta årtal på gravsten	1700-tal?

Beskrivning

Stående stenhällar som är uppställda vid muren. Gravvårdarnas ålder är okänd, men bör vara från 1700-talet till 1800-talet. Båda hållarna har huggna dekorationer, den ena har rosor i hörnen och båda har i mitten en lagerkrans.

Inskription

(stenhällarna svårlästa)

(stenhällarna svårlästa)

Kulturhistoriskt värde

Stenhällarna har flyttats från sina ursprungliga platser och är nu uppställda utefter muren. Bevarade äldre stenhällar på kyrkogården är ovanligt. Hällarna kommer troligen från den Kila gamla kyrka och tillhör kyrkogårdens äldsta gravvårdar.

Bild ID: -
Fotograf: Moukles Alhazim,
 Kila församling
Datum: 2019-11-20

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer:

-

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	Utefter muren	Omgärdning	-
Avdelning	Kvarter 1 och 2	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	Stående stenhällar	Äldsta årtal på gravsten	1700-tal?

Beskrivning

Stående kalkstenshällar som är uppställda vid muren. Stenhällarnas datering är okänd, men bör kunna vara från 1700-talet. Båda hållarna har huggna dekorationer, i hörnen rosor och i mitten en lagerkrans.

Inskription

(stenhällarna svårlästa)

(stenhällarna svårlästa)

Kulturhistoriskt värde

Stenhällarna har flyttats från sina ursprungliga platser och är nu uppställda utefter muren. Bevarade äldre stenhällar på kyrkogården är ovanligt. Hällarna kommer troligen från den Kila gamla kyrka och tillhör kyrkogårdens äldsta gravvårdar.

Bild ID: -
Fotograf: Moukles Alhazim,
 Kila församling
Datum: 2019-11-20

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer: -

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart granit
Kvarter	Utefter muren	Omgärdning	-
Avdelning	Kvarter 1 och 2	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	xx
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Stående stenhäll som är uppställd vid muren. Stenhällen är troligen från 1900-talets början.

Inskription

(svårläst)

Kulturhistoriskt värde

Stenhällen har flyttats från sin ursprungliga plats och är nu uppställd utefter muren.

Bild ID: -
Fotograf: Moukles Alhazim,
 Kila församling
Datum: 2019-11-20

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer: -

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Gjutjärn
Kvarter	Utefter muren	Omgärdning	-
Avdelning	Kvarter 1 och 2	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1895, 19xx?
Gravvårdens typ	Gjutjärnskors	Äldsta årtal på gravsten	1895

Beskrivning

Gjutjärnskors som står lutad mot muren. Korsen har treklöverform och är sannolikt gjutna vid Nävevarns bruk, som har liknande modeller i sin varukatalog. Inskriptionen är förhöjd.

Inskription

†

HÄR
HVILAR

A. F. VINTERROS FRÅN STAFSJÖ *18 x/x 28 †18 x/x 95
O.H.H. ULRIKA CHARLOTTA *18 x/x 24 †18 x/x 99

PS 194?

†

HÄR
HVILAR

AMERIKANSKA MEDBORGAREN
SONEN E. J. F. KVARNSTRÖM
*x/x 1911 †x/x 19xx

S PS xxx

Kulturhistoriskt värde

Korsen har flyttats från sina ursprungliga platser och är nu uppställda utefter muren. Korsen är av gjutjärn och sannolikt tillverkade vid Nävevarns bruk. Korsen är värdefulla, då det finns relativt få bevarade gjutjärnskors på kyrkogården, med tanke på närheten till bruket. Det ena korset är uppsatt för J F Kvarnström, som var amerikansk medborgare, vilket bör vara unikt för kyrkogården. Det är även socialhistoriskt intressant eftersom korset berättar om emigrationen till Amerika som var relativt vanlig i början av 1900-talet. Båda korsen har en psalmhänvisning.

Bild ID: -
Fotograf: Moukles Alhazim,
Kila församling
Datum: 2019-11-20

Kila kyrkogård

Gravplatsnummer:

-

Gravvård med kulturhistoriskt intresse

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Gjutjärn
Kvarter	Utefter muren	Omgärdning	-
Avdelning	Kvarter 1 och 2	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1872, 1919
Gravvårdens typ	Gjutjärnskors	Äldsta årtal på gravsten	1872

Beskrivning

Gjutjärnskors som står lutad mot muren. Korsen är sannolikt gjutna vid Stavsjö eller Nävevarns bruk. Inskriptionen är förhöjd, det ena med spår av guldfärg.

Inskription

HÄR
HVILAR
HUSTRUN MARIA JOSEFINA
ZETTERBLOM FÖDD ERIKSSON
* 18 x/x 72
† 18 5/6 94

HÄR
VILAR
HUSTRUN HANNA CH. JONSSON
FRÅN STAFSJÖ
* 20/11 1891 † 20/7 1919
???

Kulturhistoriskt värde

Korsen har flyttats från sina ursprungliga plats och är nu uppställda utefter muren. Korsen är av gjutjärn och sannolikt tillverkade vid Stavsjö eller Nävevarns bruk. Korsen är värdefulla, då det finns relativt få bevarade gjutjärnskors på kyrkogården, med tanke på närheten till bruket. Att det ena korset bär namnet "Stafsjö", är också värdeullt.

Bild ID: -
Fotograf: Moukles Alhazim,
Kila församling
Datum: 2019-11-20

